

ตะลุยกู้สอบ



สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
(ป.ป.ช.)

ผู้ช่วย พนักงาน ใต้สวน

ตะลุยกู้สอบมากกว่า 1,200 ข้อ

ประกอบด้วย

๑. วิชากฎหมายการตรวจสอบและได้ส่วนการทุจริต แบบอัดแน่น (คะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน)
 ๑. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
 - หมวด ๒ การได้สวน
 - หมวด ๓ การดำเนินการกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งเฉพาะ
 - หมวด ๔ การดำเนินการกับผู้ดำรงตำแหน่งของรัฐ
 - หมวด ๕ ส่วนที่ ๒ การดำเนินการกรณีร้ายแรงผิดปกติ
 ๒. ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบและได้สวน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
 ๓. มาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระรวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้างานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑
 ๔. กฎหมายอาญา
 - หมวดความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ
 - หมวดความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม
 ๕. พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑
 ๖. กฎหมายว่าด้วยพยานหลักฐาน
๒. วิชากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ แบบปรนัย (คะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน)
 ๑. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
 - หมวด ๑ ส่วนที่ ๒ หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช.
 - หมวด ๖ การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม
 - หมวด ๗ การส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
 ๒. ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์ของผู้ซึ่งอยู่กินฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส อันถือว่าเป็นคู่สมรส พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
 ๓. ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา ของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓
 ๔. ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการกันบุคคลไว้เป็นพยานโดยไม่ดำเนินคดี พ.ศ. ๒๕๖๑
 ๕. ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการคุ้มครองช่วยเหลือพยาน พ.ศ. ๒๕๖๒
 ๖. ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือการขอรับความช่วยเหลือ และการยกเลิกการให้ความช่วยเหลือตามมาตรา ๑๓๒/๒ พ.ศ. ๒๕๖๔
 ๗. ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยการดำเนินคดี การช่วยเหลือในทางคดีและการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินในคดี พ.ศ. ๒๕๖๓
 ๘. พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒
 ๙. พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๔
 ๑๐. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐
 ๑๑. พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาความปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒
 ๑๒. พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และกฎกระทรวงและประกาศที่เกี่ยวข้อง
 ๑๓. ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยประมวลจริยธรรม เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๓

ตะลุยก๊อสอบ
ผู้ช่วยพนักงานไตสวน
สำนักงาน ป.ป.ช.

ราคา 330.-

คำนำ

ชุดตะลุยข้อสอบสำหรับการสอบตำแหน่งผู้ช่วยพนักงานไตสวน สำนักงาน
ป.ป.ช. โดยทางสถาบัน THE BEST CENTER และฝ่ายวิชาการสถาบัน ได้เรียบเรียงขึ้น
เพื่อให้ผู้สมัครสอบใช้สำหรับเตรียมตัวสอบในการสอบแข่งขันฯ ในครั้งนี้

ทางสถาบัน THE BEST CENTER ได้เล็งเห็นความสำคัญจึงได้จัดทำ
หนังสือเล่มนี้ขึ้นมา เป็นการทั้งเจาะข้อสอบทุกเรื่องที่กำหนดในการสอบพร้อมคำอธิบาย
โดยได้รวบรวมขึ้นจากประสบการณ์ตรงของคณะทีมของสถาบัน THE BEST CENTER ที่
มีประสบการณ์ มาจัดทำเป็นหนังสือชุดนี้ขึ้น เพื่อให้ผู้ที่สอบได้เตรียมตัวอ่านล่วงหน้า มี
ความพร้อมในการทำข้อสอบ

ท้ายนี้ คณะผู้จัดทำขอขอบคุณทางสถาบัน THE BEST CENTER ที่ได้ให้
การสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการจัดทำต้นฉบับนี้ ทำให้หนังสือเล่มนี้สามารถสำเร็จขึ้นมา
เป็นเล่มได้ พร้อมกันนี้คณะผู้จัดทำขออ้อมรับข้อบกพร่องใด ๆ อันเกิดขึ้นและยินดีต้อนรับ
ความคิดเห็นจากทุก ๆ ท่าน เพื่อที่จะนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

ขอให้โชคดีในการสอบทุกท่าน

ฝ่ายวิชาการสถาบัน

สถาบัน The Best Center

www.thebestcenter.com

สารบัญ

★ 1. วิชากฎหมายการตรวจสอบและไต่สวนการทุจริต (แบบอตัณัย 100 คะแนน)

หลักสูตรวิชากฎหมายการตรวจสอบและไต่สวนการทุจริต

◆ 1. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

พ.ศ. 2561 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

- หมวด 2 การไต่สวน 1
- หมวด 3 การดำเนินการกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งเฉพาะ 15
- หมวด 4 การดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ 27
- หมวด 5 ส่วนที่ 2 การดำเนินการกรณีร่ำรวยผิดปกติ 41

◆ 2. ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบ

และไต่สวน พ.ศ. 2561 และที่แก้ไขเพิ่มเติม 59

◆ 3. มาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กร 73

อิสระรวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ
และองค์กรอิสระ พ.ศ. 2561

◆ 4. กฎหมายอาญา

- หมวดความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ 72
- หมวดความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม 80

◆ 5. พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ 110

พ.ศ. 2502

◆ 6. กฎหมายว่าด้วยพยานหลักฐาน 120

★ 2. วิชากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ แบบปรนัย (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)

◆ 1. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

พ.ศ. 2561 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

- หมวด 1 ส่วนที่ 2 หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. 133
- หมวด 6 การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม 151
- หมวด 7 การส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต 159

◆ 2. ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง 183

หลักเกณฑ์ของผู้ซึ่งอยู่กินฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสอันถือว่าเป็นคู่สมรส

พ.ศ. 2561 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

◆ 3. ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา ของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. 2563	198
◆ 4. ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกันบุคคลไว้เป็นพยานโดยไม่ดำเนินคดี พ.ศ. 2561	213
◆ 5. ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วย การคุ้มครองช่วยเหลือพยาน พ.ศ. 2562	230
◆ 6. ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วย การให้ความช่วยเหลือ การขอรับความช่วยเหลือ และการยกเลิกการให้ความช่วยเหลือ ตามมาตรา 132/2 พ.ศ. 2568	248
◆ 7. ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยการดำเนินคดี การช่วยเหลือในทางคดี และการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินในคดี พ.ศ. 2563	266
◆ 8. พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542	287
◆ 9. พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559	301
◆ 10. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญา ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2560	317
◆ 11. พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542	338
◆ 12. พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 และกฎกระทรวงและประกาศที่เกี่ยวข้อง	358
◆ 13. ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยประมวลจริยธรรมเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2563	380

.....

1. วิชากฎหมายการตรวจสอบและไตสวนการทุจริต (แบบอตัณัย 100 คะแนน)

◆ วิชากฎหมายการตรวจสอบและไตสวนการทุจริต แบบอตัณัย

- 1. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

- หมวด 2 การไตสวน

ข้อที่ 1: มาตรการและระยะเวลาในการไตสวน (มาตรา 48)

คำถาม: ตามมาตรา 48 เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไตสวนข้อเท็จจริง กฎหมายกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการไว้อย่างไร และหากไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าวได้ จะสามารถขยายเวลาได้หรือไม่ อย่างไร?

เฉลย:

ตามมาตรา 48 กฎหมายวางกรอบระยะเวลาและเงื่อนไขไว้ดังนี้:

1. **ระยะเวลาปกติ:** คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องดำเนินการไตสวนและมีความเห็นหรือวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน 2 ปี นับแต่วันเริ่มดำเนินการไตสวน
2. **การขยายระยะเวลา:** หากมีเหตุจำเป็นอันไม่อาจดำเนินการให้แล้วเสร็จได้ตามกำหนดเวลา 2 ปี คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถขยายระยะเวลาออกไปได้ตามที่จำเป็น แต่ **รวมแล้วต้องไม่เกิน 3 ปี**
3. **ข้อยกเว้นการขยายเวลา:** ในกรณีที่จำเป็นต้องเดินทางไปไตสวนในต่างประเทศ หรือขอให้หน่วยงานต่างประเทศดำเนินการไตสวนให้ หรือขอรับเอกสารหลักฐานจากต่างประเทศ คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถขยายระยะเวลาออกไปเท่าที่จำเป็นได้ (โดยไม่อยู่ภายใต้บังคับ 3 ปีข้างต้น)
4. **ผลเมื่อพ้นกำหนด:** หากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว (ภายใต้อายุความ) คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังคงมีหน้าที่และอำนาจที่จะดำเนินการไตสวนและวินิจฉัยต่อไปจนกว่าจะเสร็จสิ้น

ข้อที่ 2: เหตุต้องห้ามในการรับเรื่องขึ้นพิจารณา (มาตรา 54 และ 55)

คำถาม: จงอธิบายลักษณะของเรื่องที่ "ห้าม" มิให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. รับหรือยกขึ้นพิจารณาตามมาตรา 54 อย่างน้อย 3 ประการ และข้อยกเว้นตามมาตรา 55 คืออะไร?

เฉลย:

ตาม มาตรา 54 เรื่องที่ห้ามมิให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. รับไว้พิจารณา มีดังนี้ (ยกตัวอย่าง 3 ประการ):

1. เรื่องที่มีข้อกล่าวหาหรือประเด็นที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้วินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว (เว้นแต่จะมีพยานหลักฐานใหม่ที่เป็นสาระสำคัญ)
2. เรื่องที่เป็นคดีอาญาในประเด็นเดียวกันที่ศาลประทับฟ้องหรือมีคำพิพากษา/คำสั่งเสร็จเด็ดขาดแล้ว
3. เรื่องที่ล่วงเลยมาแล้วเกิน 10 ปี นับแต่วันเกิดเหตุจนถึงวันที่กล่าวหา
4. เรื่องที่ ป.ป.ช. เห็นว่ามีการดำเนินการต่อผู้ถูกกล่าวหาตามกฎหมายอื่นเสร็จสิ้นและเป็นไปโดยชอบแล้ว

ข้อยกเว้นตามมาตรา 55:

.....
แม้จะเป็นเรื่องที่เขาขายลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 54 (เช่น เรื่องที่เกิน 10 ปี หรือ ป.ป.ช. เคยยกคำร้องไปแล้ว) แต่หาก มีหลักฐานปรากฏชัดแจ้ง และคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าเป็นกรณีที่เป็น การกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็อาจยกเรื่องนั้นขึ้นพิจารณาได้
.....

ข้อที่ 3: คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของพนักงานไตสวน (มาตรา 56)

คำถาม: นาย ก. เป็นกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับมอบหมายให้ไตสวนคดีทุจริตคดีหนึ่ง ปรากฏว่านาย ก. เป็นพี่น้องร่วมบิดามารดากับผู้ถูกกล่าวหา ดังนี้ นาย ก. สามารถดำเนินการไตสวนต่อไปได้หรือไม่ และกฎหมายกำหนดขั้นตอนไว้อย่างไร?

เฉลย:

ตาม มาตรา 56 (4) ระบุชัดเจนว่า ห้ามมิให้กรรมการหรือพนักงานไตสวนผู้ที่มีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไปนี้เข้าร่วมดำเนินการไตสวน:

- เป็นผู้กล่าวหา หรือเป็นคู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือ **พี่น้องร่วมบิดามารดา** กับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

ขั้นตอนตามกฎหมาย:

1. **การแจ้ง:** เมื่อนาย ก. ทราบเหตุนี้ ต้องแจ้งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยเร็ว และต้องหยุดการปฏิบัติหน้าที่ในเรื่องนั้นทันที
2. **การคัดค้าน:** นอกจากตัวผู้ปฏิบัติหน้าที่ต้องแจ้งเองแล้ว "ผู้กล่าวหา" หรือ "ผู้มีส่วนได้เสีย" ก็มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านนาย ก. ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ทราบเหตุ
3. **การวินิจฉัย:** คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องวินิจฉัยคำร้องคัดค้านให้เสร็จภายใน 7 วัน

.....
ข้อที่ 4: การดำเนินการเมื่อผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งหรือเสียชีวิต (มาตรา 57)

คำถาม: ในระหว่างการไตสวน หากผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งราชการหรือเสียชีวิต คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังมีอำนาจดำเนินการต่อไปหรือไม่ อย่างไร?

เฉลย:

ตาม มาตรา 57 กฎหมายกำหนดไว้ 2 กรณี ดังนี้:

1. **กรณีพ้นจากตำแหน่ง:** หากผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งหรือพ้นจากราชการ (ไม่ว่าจะด้วยเหตุใดๆ ยกเว้นตาย) คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังคงมีอำนาจดำเนินการไตสวนต่อไปเพื่อดำเนินคดีอาญา ดำเนินการทางวินัย หรือขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน แล้วแต่กรณี
 2. **กรณีเสียชีวิต:** หากผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งหรือพ้นจากราชการ **อันเนื่องมาจากความตาย** คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังมีอำนาจดำเนินการไตสวนในข้อกล่าวหาว่า **"ร่ำรวยผิดปกติ"** ต่อไปได้ (เพื่อให้ทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบตกเป็นของแผ่นดิน แม้เจ้าตัวจะเสียชีวิตไปแล้วก็ตาม)
-

ข้อที่ 5: รายละเอียดและลักษณะของหนังสือกล่าวหา (มาตรา 60)

คำถาม: หนังสือกล่าวหาที่ยื่นต่อ ป.ป.ช. กฎหมายกำหนดว่าต้องมีรายละเอียดขึ้นตัวอย่างไรบ้าง และหากหนังสือกล่าวหานั้น "ไม่ปรากฏชื่อและที่อยู่ของผู้กล่าวหา" ป.ป.ช. จะดำเนินการอย่างไร?

เฉลย:

ตาม มาตรา 60 หนังสือกล่าวหาอย่างน้อยต้องมีรายละเอียดดังนี้:

1. ชื่อและที่อยู่ของผู้กล่าวหา
2. ชื่อหรือตำแหน่งของผู้ถูกกล่าวหา
3. ข้อกล่าวหาและพฤติการณ์แห่งการกระทำผิด พร้อมพยานหลักฐานหรืออ้างพยานหลักฐาน

กรณีไม่ปรากฏชื่อและที่อยู่ (บัตรสนเท่ห์):

กฎหมายระบุว่า หนังสือกล่าวหาที่ไม่ปรากฏชื่อและที่อยู่ของผู้กล่าวหา คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะปฏิเสธไม่รับไว้พิจารณาก็ได้ แต่มีข้อยกเว้นคือ หากหนังสือนั้นมีรายละเอียดพฤติการณ์การกระทำผิดและพยานหลักฐานที่ชัดเจน (ตามข้อ 3) คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจรับไว้พิจารณาก็ได้

ข้อที่ 6: การส่งเรื่องให้หน่วยงานอื่นดำเนินการแทน (มาตรา 61 - 64)

คำถาม: ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วเห็นว่าเรื่องที่มีการกล่าวหา มิใช่ความผิดร้ายแรง หรือมิได้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของ ป.ป.ช. โดยตรง ป.ป.ช. มีอำนาจส่งเรื่องให้หน่วยงานใดดำเนินการแทนได้บ้าง?

เฉลย:

ตามมาตรา 61 ถึง 64 คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีทางเลือกในการบริหารจัดการคดีดังนี้:

1. **ส่งพนักงานสอบสวน (ตำรวจ):** ตามมาตรา 61 หากเป็นเรื่องที่ไม่ร้ายแรง ป.ป.ช. อาจส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไปได้
2. **ส่งคณะกรรมการ ป.ป.ท.:** ตามมาตรา 62 อาจมอบหมายให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) ดำเนินการแทนสำหรับเจ้าหน้าที่รัฐบางระดับ
3. **ส่งผู้บังคับบัญชา:** ตามมาตรา 64 หากเห็นว่ามิใช่ความผิดร้ายแรง หรือไม่อยู่ในอำนาจ ป.ป.ช. อาจส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนเพื่อดำเนินการทางวินัยตามอำนาจหน้าที่

หมายเหตุ: แม้จะส่งให้หน่วยงานอื่นแล้ว ป.ป.ช. ยังมีอำนาจตามมาตรา 66 ที่จะเรียกสำนวนคืนมาดำเนินการเองได้ หากเห็นว่าการดำเนินการของหน่วยงานนั้นไม่เป็นธรรมหรือไม่เที่ยงธรรม

ข้อที่ 7: การตรวจสอบเบื้องต้นและการใช้อำนาจของเลขาธิการ (มาตรา 49)

คำถาม: ในขั้นตอน "การตรวจสอบเบื้องต้น" ก่อนที่จะรับเรื่องไว้ไตสวนอย่างเป็นทางการ กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของใคร และมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาอย่างไรหากข้อมูลที่ได้รับมา "ไม่เพียงพอ" หรือ "เป็นเรื่องต้องห้าม"?

เฉลย:

ตาม มาตรา 49 กระบวนการตรวจสอบเบื้องต้นมีรายละเอียดดังนี้:

1. **ผู้รับผิดชอบ:** กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของ **เลขาธิการ ป.ป.ช.** หรือผู้ที่เลขาธิการมอบหมาย ในการตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

2. **กรณีข้อมูลไม่เพียงพอ:** หากเลขาธิการตรวจสอบแล้วพบว่าข้อมูลหรือรายละเอียดในข้อกล่าวหาไม่เพียงพอที่จะดำเนินการต่อไปได้ กฎหมายให้อำนาจเลขาธิการในการตรวจสอบเพิ่มเติมจนกว่าจะได้ข้อมูลที่ชัดเจน
3. **กรณีเป็นเรื่องต้องห้าม:** หากตรวจสอบแล้วพบว่าเรื่องที่กล่าวหาเป็นเรื่องที่ห้ามมิให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. รับไว้พิจารณา (ตามมาตรา 54) หรือไม่ใช่เรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของ ป.ป.ช. ให้เลขาธิการเสนอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อมีมติ "ไม่รับเรื่อง" ไว้พิจารณา
4. **สิทธิของผู้กล่าวหา:** เมื่อ ป.ป.ช. มีมติไม่รับเรื่องแล้ว ต้องแจ้งให้ผู้กล่าวหาทราบ ซึ่งหากผู้กล่าวหาไม่เห็นด้วย มีสิทธิยื่นหนังสือขอให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. "ทบทวน" คำสั่งดังกล่าวได้ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

ข้อที่ 8: องค์ประกอบของคณะพนักงานไตสวนเบื้องต้น (มาตรา 50)

คำถาม: ในการปฏิบัติหน้าที่ไตสวนเบื้องต้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถมอบหมายให้ใครดำเนินการได้บ้าง และหากมีการตั้งเป็น "คณะ" จะต้องมียกประกอบอย่างไร?

เฉลย:

ตาม มาตรา 50 การไตสวนเบื้องต้นสามารถดำเนินการได้ดังนี้:

1. **การมอบหมาย:** คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมอบหมายให้ เลขาธิการ, หัวหน้าพนักงานไตสวน หรือพนักงานไตสวน เป็นผู้ไตสวนเบื้องต้นก็ได้
2. **การตั้งเป็นคณะ:** ในกรณีที่ต้องการความรอบคอบ กฎหมายอนุญาตให้ตั้งเป็นคณะทำงาน ประกอบด้วย:
 - เลขาธิการ หรือหัวหน้าพนักงานไตสวน เป็น ประธาน
 - พนักงานไตสวนอย่างน้อย 1 คน ร่วมเป็นคณะ
 - อาจมี "ผู้ช่วยพนักงานไตสวน" หรือ "พนักงานเจ้าหน้าที่" เข้าร่วมช่วยปฏิบัติหน้าที่ด้วยก็ได้
3. **อำนาจในการสอบปากคำ:** ในการสอบปากคำผู้ถูกกล่าวหาหรือพยาน ต้องกระทำโดยเลขาธิการ หัวหน้าพนักงานไตสวน หรือพนักงานไตสวน **คนใดคนหนึ่ง** ร่วมกับผู้ช่วยพนักงานไตสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ **อีกคนหนึ่ง** เสมอ (เพื่อความโปร่งใสและตรวจสอบได้)

ข้อที่ 9: การไตสวนกรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเรื่องสำคัญ (มาตรา 51)

คำถาม: ในกรณีที่เป็นเรื่องสำคัญที่มีผลกระทบอย่างกว้างขวาง หรือเป็นกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็น "ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง" คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีวิธีบริหารจัดการการไตสวนที่แตกต่างจากกรณีปกติอย่างไร?

เฉลย:

ตาม มาตรา 51 กฎหมายกำหนดมาตรการพิเศษสำหรับเรื่องสำคัญหรือบุคคลสำคัญไว้ดังนี้:

1. **การดำเนินการเอง:** หากเป็นเรื่องสำคัญหรือมีผลกระทบกว้างขวาง หรือผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง, ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจตัดสินใจ **"ดำเนินการไตสวนเอง"**
2. **การแต่งตั้งคณะกรรมการไตสวน:** หากไม่ดำเนินการเองทั้งหมด คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถแต่งตั้ง "คณะกรรมการไตสวน" ขึ้นมาโดยเฉพาะ ซึ่งต้องมียกประกอบคือ:
 - กรรมการ ป.ป.ช. ไม่น้อยกว่า 2 คน
 - บุคคลอื่น (เช่น ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือหัวหน้าพนักงานไตสวน) ร่วมเป็นคณะกรรมการไตสวนได้

3. **วัตถุประสงค์:** เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในความยุติธรรม เนื่องจากผู้ถูกกล่าวหาไม่มีฐานะทางสังคมหรือการเมืองสูง จึงต้องใช้กรรมการระดับนโยบายลงมาควบคุมสำนวนด้วยตนเอง

ข้อที่ 10: อำนาจการสั่งไตสวนเพิ่มเติมและการลงมติ (มาตรา 52)

คำถาม: เมื่อพนักงานไตสวนทำสำนวนเสร็จสิ้นและเสนอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าพยานหลักฐานยังไม่สมบูรณ์ คณะกรรมการมีอำนาจสั่งการอย่างไร และมีกรอบเวลาในการลงมติชี้มูลอย่างไร?

เฉลย:

ตาม มาตรา 52 กระบวนการหลังจากได้รับสำนวนมีดังนี้:

1. **อำนาจสั่งไตสวนเพิ่ม:** หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณารายงานการไตสวนเบื้องต้นหรือสำนวนการไตสวนแล้วเห็นว่ายังมีข้อไม่สมบูรณ์ มีอำนาจสั่งให้ไตสวนเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นสมควร
2. **ระยะเวลาการไตสวนเพิ่ม:** ในกรณีที่มอบหมายให้บุคคลอื่นไปไตสวนเพิ่ม ต้องดำเนินการให้เสร็จและเสนอ ป.ป.ช. ภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย
3. **การลงมติชี้มูล:** เมื่อสำนวนสมบูรณ์และคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้ว ต้องลงมติว่า "เรื่องที่มีข้อกล่าวหาอันมีมูลหรือไม่" โดยกฎหมายกำหนดให้ต้องกระทำให้เสร็จภายใน 60 วัน นับแต่วันที่มีการประชุมพิจารณาเรื่องนี้

ข้อที่ 11: การออกระเบียบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความโปร่งใส (มาตรา 53)

คำถาม: เพื่อให้การไตสวนเป็นไปอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม มาตรา 53 ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการออกระเบียบกำหนดรายละเอียดเพิ่มเติมในเรื่องใดบ้าง?

เฉลย:

ตาม มาตรา 53 แม้กฎหมายหลักจะกำหนดขั้นตอนไว้แล้ว แต่เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นและมีประสิทธิภาพ

คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจออกระเบียบข้อบังคับเพิ่มเติมในเรื่องดังต่อไปนี้:

1. **รายละเอียดการตรวจสอบ:** กำหนดขั้นตอนเชิงลึกของการตรวจสอบเบื้องต้นและการไตสวน
2. **กรอบระยะเวลา:** กำหนดระยะเวลาในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนขึ้น (เพื่อป้องกันคดีล่าช้า)
3. **ขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบ:** ระบุให้ชัดว่าเจ้าหน้าที่ระดับใดมีอำนาจทำอะไรแค่ไหน
4. **ระบบติดตามตรวจสอบ:** ต้องจัดให้มีระบบที่สามารถติดตามการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว สุจริต และเที่ยงธรรม เพื่อมิให้เป็นอุปสรรคต่อการได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง

ข้อที่ 12: หน้าที่ในการยื่นคำกล่าวหาต่อ ป.ป.ช. (มาตรา 59)

คำถาม: หากประชาชนพบเห็นเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการทุจริต มาตรา 59 กำหนดช่องทางและวิธีการปฏิบัติในการยื่นคำกล่าวหาไว้อย่างไร?

เฉลย:

ตาม มาตรา 59 กฎหมายเปิดช่องทางไว้ดังนี้:

1. **สิทธิในการกล่าวหา:** ประชาชนหรือบุคคลใดที่พบเห็นเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการทุจริตในหน้าที่หรือใช้อำนาจในทางมิชอบ สามารถยื่นคำกล่าวหาต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้โดยตรง

2. **สถานที่ยื่น:** สามารถยื่นได้ที่ คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือ สำนักรงาน ป.ป.ช. (รวมถึงสำนักรงาน ป.ป.ช. ประจําจังหวัด)
3. **ความสำคัญของการยื่น:** การยื่นคำกล่าวหาตามมาตรานี้ ถือเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่ทำให้กระบวนการตามมาตรารื่นๆ (เช่น การตรวจสอบเบื้องต้นตามมาตรา 49) เริ่มทำงาน เพื่อนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษและรักษาผลประโยชน์ของรัฐ

ข้อที่ 13: การกันบุคคลไว้เป็นพยาน (มาตรา 54 วรรคสอง และระเบียบที่เกี่ยวข้อง)

คำถาม: ในกรณีที่มีผู้ร่วมกระทำความผิดหลายคน หากบุคคลหนึ่งในนั้นให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการไตสวน คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดกับบุคคลนั้นเพื่อให้ได้พยานหลักฐานสำคัญหรือไม่ และมีเงื่อนไขอย่างไร?

เฉลย:

ตามกฎหมายและระเบียบที่ออกตามความในหมวดนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจ "กันบุคคลไว้เป็นพยาน" โดยมีรายละเอียดดังนี้:

1. **อำนาจหน้าที่:** คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้กันบุคคลซึ่งเป็นผู้ร่วมกระทำความผิด หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับ การกระทำความผิดไว้เป็นพยานได้ โดยบุคคลนั้นจะไม่ถูกดำเนินคดีอาญาหรือลงโทษทางวินัยในเรื่องนั้น
2. **เงื่อนไขสำคัญ:**
 - บุคคลนั้นต้องให้ข้อมูลหรือถ้อยคำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการที่จะใช้เป็นหลักฐานสำคัญเพื่อ วินิจฉัยชี้มูลความผิดตัวการหลักหรือผู้กระทำความผิดรายอื่น
 - ต้องเป็นการให้ถ้อยคำโดยสมัครใจและให้ข้อมูลตามความเป็นจริงทั้งหมด
 - ข้อมูลนั้นต้องเป็นสาระสำคัญที่ ป.ป.ช. ยังไม่มี หรือไม่สามารถหาจากแหล่งอื่นได้โดยง่าย
3. **ผลทางกฎหมาย:** หากบุคคลนั้นปฏิบัติตามเงื่อนไขจนเสร็จสิ้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีมติไม่ดำเนินคดี อาญาและไม่ดำเนินการทางวินัยแก่บุคคลนั้นในความผิดที่ได้รับยกเว้นไว้

ข้อที่ 14: มาตรการคุ้มครองพยาน (มาตรา 55 และมาตรการที่เกี่ยวข้อง)

คำถาม: หากพยานในคดีทุจริตเกรงว่าจะได้รับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน เนื่องจากการมาให้ถ้อยคำต่อ ป.ป.ช. กฎหมายกำหนดให้ ป.ป.ช. มีอำนาจในการคุ้มครองบุคคลเหล่านี้อย่างไรบ้าง?

เฉลย:

เพื่อให้การไตสวนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ป.ป.ช. มีมาตรการคุ้มครองพยานดังนี้:

1. **การจัดระบบคุ้มครอง:** ป.ป.ช. สามารถจัดให้มีมาตรการคุ้มครองความปลอดภัยแก่พยาน คู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน
2. **ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น:** ป.ป.ช. อาจขอความร่วมมือจากกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (กระทรวง ยุติธรรม) หรือสำนักรงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อจัดกำลังเจ้าหน้าที่มาดูแลความปลอดภัยหรือจัดที่พักที่ปลอดภัยให้
3. **ค่าตอบแทนและค่าใช้จ่าย:** พยานมีสิทธิได้รับค่าชดเชยค่าใช้จ่ายในการมาให้ถ้อยคำ รวมถึงค่าตอบแทนหาก ต้องสูญเสียรายได้หรือได้รับความเดือดร้อนจากการทำหน้าที่พยาน

4. **การปิดบังฐานะ:** ในกรณีจำเป็น ป.ป.ช. อาจดำเนินการปิดบังชื่อ สกุล ที่อยู่ หรือรูปถ่ายของพยานในสำนวนการไตสวนเพื่อความปลอดภัย

ข้อที่ 15: อำนาจในการเข้าถึงข้อมูลและสถานที่ (มาตรา 51 และ 52)

คำถาม: ในระหว่างการไตสวน หากพนักงานไตสวนต้องการข้อมูลจากธนาคารหรือต้องการเข้าไปในสถานที่ราชการเพื่อหาพยานหลักฐาน กฎหมายให้อำนาจไว้อย่างไร และบุคคลที่ขัดขวางจะมีโทษอย่างไร?

เฉลย:

พนักงานไตสวนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายมีอำนาจตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ดังนี้:

1. **การขอข้อมูล:** มีอำนาจมีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานเอกชน (รวมถึงสถาบันการเงิน) ส่งข้อมูล เอกสาร หรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องมาเพื่อประกอบการพิจารณา
2. **การเข้าตรวจสอบสถานที่:** มีอำนาจเข้าไปในสถานที่ราชการหรือสถานที่เอกชนในเวลาทำการเพื่อตรวจสอบเอกสารหรือพยานหลักฐาน
3. **การเรียกบุคคล:** มีอำนาจออกหมายเรียกบุคคลใดๆ มาให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสารหลักฐาน
4. **บทลงโทษ:** ผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ หรือไม่ยอมส่งเอกสาร/ข้อมูลตามที่เรียกโดยไม่มีเหตุอันสมควร มีความผิดตามกฎหมาย (มักมีโทษจำคุกหรือปรับ) ตามที่บัญญัติไว้ในบทกำหนดโทษของ พ.ร.บ. ป.ป.ช.

ข้อที่ 16: การรวบรวมพยานหลักฐานกรณีเร่งด่วน (มาตรา 65)

คำถาม: ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าพยานหลักฐานสำคัญจะถูกทำลาย สูญหาย หรือยากแก่การนำมาสืบในภายหลัง คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจพิเศษในการจัดการพยานหลักฐานนั้นอย่างไร?

เฉลย:

ตาม มาตรา 65 กฎหมายให้อำนาจในการรักษาพยานหลักฐานไว้ดังนี้:

1. **การยื่นคำร้องต่อศาล:** คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้มีการสืบพยานหลักฐานนั้นไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะมีการฟ้องคดี
2. **เงื่อนไข:** ต้องมีเหตุจำเป็น เช่น พยานจะเดินทางไปต่างประเทศ พยานเจ็บป่วยร้ายแรง หรือพยานหลักฐานนั้นมีลักษณะที่อาจถูกทำลายหรือเปลี่ยนแปลงได้ง่าย
3. **ผลของพยานหลักฐาน:** พยานหลักฐานที่สืบได้ตามกระบวนการนี้ สามารถนำไปใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาพิพากษาของศาลในภายหลังได้เสมือนเป็นการสืบพยานในห้องพิจารณาคดี

ข้อที่ 17: การแจ้งข้อกล่าวหาและการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา (หลักเกณฑ์ในหมวด 2)

คำถาม: เมื่อการไตสวนเบื้องต้นพบว่ามีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะรับฟังได้ว่าการกระทำผิด ป.ป.ช. มีหน้าที่ต้องดำเนินการอย่างไรต่อ "ผู้ถูกกล่าวหา" เพื่อให้เกิดความสเถียรธรรม (Due Process)?

เฉลย:

เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหา ป.ป.ช. ต้องดำเนินการดังนี้:

1. **การแจ้งข้อกล่าวหา:** ต้องแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบถึงข้อกล่าวหาและพฤติการณ์ที่มีการกล่าวหา พร้อมสรุปพยานหลักฐานที่เพียงพอจะให้ผู้ถูกกล่าวหาเข้าใจได้

2. สิทธิในการชี้แจง: ผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธิที่จะชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและนำสืบพยานหลักฐานเพื่อหักล้างข้อกล่าวหาภายในระยะเวลาที่กำหนด (โดยปกติไม่น้อยกว่า 15 วัน)
3. การปรึกษาทนายความ: ผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธิที่จะให้ทนายความหรือบุคคลที่ไว้วางใจเข้าร่วมรับฟังการให้ถ้อยคำได้ตามระเบียบที่ ป.ป.ช. กำหนด
4. ความสำคัญ: หาก ป.ป.ช. ไม่แจ้งข้อกล่าวหาให้ถูกต้องตามขั้นตอน อาจส่งผลให้มติชี้มูลความผิดนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ข้อที่ 18: การไตสวนผู้ถูกกล่าวหาที่หลบหนี (การนับอายุความ)

คำถาม: หากผู้ถูกกล่าวหาหลบหนีไปในระหว่างการไตสวน หรือหลบหนีไปหลังจากที่ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดแล้ว การนับ "อายุความ" ในทางอาญาจะเป็นไปตามหลักเกณฑ์ใดตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้?

เฉลย:

พ.ร.บ. ป.ป.ช. พ.ศ. 2561 มีหลักการสำคัญเรื่องอายุความดังนี้:

1. อายุความไม่สะดุด (Non-stop prescription): ในการดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หากผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลย "หลบหนี" ไปในระหว่างถูกดำเนินคดีหรือระหว่างหลบหนีหลังศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด มิให้นับระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีนั้นรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ
2. วัตถุประสงค์: เพื่อป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดทุจริตใช้เทคนิคการหลบหนีไปต่างประเทศเพื่อให้คดีขาดอายุความ
3. ผลการบังคับใช้: หลักการนี้ครอบคลุมถึงการไตสวนของ ป.ป.ช. และการพิจารณาคดีในศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบด้วย

ข้อที่ 19: การมติชี้มูลความผิดและการส่งสำนวน (มาตรา 91)

คำถาม: เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดทางอาญาแก่เจ้าหน้าที่รัฐแล้ว กฎหมายกำหนดขั้นตอนในการส่งสำนวนและระยะเวลาไว้อย่างไร และต้องส่งไปยังหน่วยงานใด?

เฉลย:

ตาม มาตรา 91 เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไตสวนและมีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดทางอาญา ให้ดำเนินการดังนี้:

1. การจัดทำสำนวน: ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. จัดทำสำนวนการไตสวนฉบับสมบูรณ์ ซึ่งประกอบด้วยความเห็นของคณะกรรมการ รายงานการไตสวน และเอกสารหลักฐานทั้งหมด
2. ระยะเวลาการส่ง: ต้องส่งสำนวนพร้อมเอกสารหลักฐานไปยัง อัยการสูงสุด ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มามีมติ
3. ข้อยกเว้น: หากเป็นกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (เช่น นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สส. สว.) ต้องส่งสำนวนไปยังอัยการสูงสุดเพื่อฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ข้อที่ 20: ความแตกต่างระหว่างความเห็น "มีมูล" และ "ไม่มีมูล" (มาตรา 90)

คำถาม: หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วเห็นว่าข้อกล่าวหา "ไม่มีมูล" กฎหมายกำหนดให้ต้องดำเนินการอย่างไร และผู้กล่าวหาสามารถดำเนินการอย่างไรได้บ้าง?

เฉลย:

ตาม มาตรา 90 กระบวนการมีดังนี้:

1. กรณีไม่มีมูล: ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ "ข้อกล่าวหานั้นตกไป" และต้องแจ้งคำวินิจฉัยพร้อมด้วยเหตุผลให้ผู้ถูกกล่าวหาและผู้กล่าวหาทราบโดยเร็ว
2. การเปิดเผยเหตุผล: คำวินิจฉัยที่ให้ข้อกล่าวหาตกไป ต้องระบุเหตุผลข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่ใช้ประกอบการตัดสินใจ เพื่อความโปร่งใส
3. สิทธิของผู้กล่าวหา: แม้ ป.ป.ช. จะให้เรื่องตกไป แต่หากผู้กล่าวหา (กรณีเป็นผู้เสียหาย) เห็นว่าตนเองไม่ได้รับความเป็นธรรม และมีพยานหลักฐานใหม่ที่เป็นสาระสำคัญ ก็อาจยื่นคำร้องขอให้ ป.ป.ช. รื้อฟื้นคดีขึ้นมาพิจารณาใหม่ได้ตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด หรือในบางกรณีอาจใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลเอง (หากเป็นความผิดที่ยอมความได้หรือความผิดส่วนตัวที่เกี่ยวข้องกัน)

ข้อที่ 21: การดำเนินการทางวินัยตามมติ ป.ป.ช. (มาตรา 98)

คำถาม: เมื่อ ป.ป.ช. ส่งสำนวนการไต่สวนที่มีมติชี้มูลความผิดทางวินัยไปยัง "ผู้บังคับบัญชา" กฎหมายกำหนดให้ผู้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตามอย่างไร และสามารถตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยซ้ำอีกได้หรือไม่?

เฉลย:

ตาม มาตรา 98 ถือเป็นบทบัญญัติที่เคร่งครัดมาก:

1. การถือสำนวน ป.ป.ช. เป็นหลัก: ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน พิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติ โดย "ไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยซ้ำอีก"
2. ระยะเวลาดำเนินการ: ผู้บังคับบัญชาต้องพิจารณาสั่งลงโทษภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับสำนวนจาก ป.ป.ช.
3. การส่งสำนวนให้ ก.พ. หรือองค์กรกลาง: เมื่อสั่งลงโทษแล้วต้องส่งสำเนาคำสั่งลงโทษให้ ป.ป.ช. ทราบภายใน 15 วัน
4. ผลของการไม่ปฏิบัติตาม: หากผู้บังคับบัญชาไม่ดำเนินการตามมติ ป.ป.ช. โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้ถือว่าผู้บังคับบัญชานั้นกระทำความผิดวินัยหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญา

ข้อที่ 22: อำนาจการรื้อฟื้นเรื่องที่วินิจฉัยไปแล้ว (มาตรา 54 วรรคท้าย)

คำถาม: หลักการ "ห้ามพิจารณาเรื่องที่วินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว" มีข้อยกเว้นอย่างไร และคำว่า "พยานหลักฐานใหม่" ในบริบทของ ป.ป.ช. มีลักษณะอย่างไร?

เฉลย:

ตาม มาตรา 54 (1) แม้จะห้ามรับเรื่องที่เคยมีคำวินิจฉัยไปแล้ว แต่มีข้อยกเว้นคือ:

1. เงื่อนไขการรื้อฟื้น: จะรื้อฟื้นได้ก็ต่อเมื่อมี "พยานหลักฐานใหม่อันเป็นสาระสำคัญแก่คดี"
2. ลักษณะพยานหลักฐานใหม่:

- ต้องเป็นพยานหลักฐานที่ไม่ได้มีการนำเสนอหรือพิจารณาในการไต่สวนครั้งก่อน
- ต้องเป็นหลักฐานที่อาจทำให้ผลของคำวินิจฉัยเดิมเปลี่ยนแปลงไปจากหน้ามือเป็นหลังมือ (เช่น พบสเตปเมนต์ธนาคารใหม่ที่พิสูจน์การโอนเงินสินบนชัดเจน)
- ต้องไม่ใช่หลักฐานที่ผู้กล่าวหาทราบอยู่แล้วแต่จงใจไม่นำเสนอในครั้งแรก

3. กระบวนการ: คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะต้องพิจารณาก่อนว่าหลักฐานนั้นเข้าข่าย "พยานหลักฐานใหม่" หรือไม่ ก่อนจะมีมติรับกลับมาไต่สวนอีกครั้ง

ข้อที่ 23: การใช้อำนาจ ป.ป.ช. ในการขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน (มาตรา 122)

คำถาม: ในกรณีที่ไต่สวนแล้วพบว่ามีการกระทำความผิดฐาน "ร่ำรวยผิดปกติ" ป.ป.ช. มีขั้นตอนการดำเนินการอย่างไรเพื่อนำทรัพย์สินนั้นกลับคืนสู่รัฐ?

เฉลย:

หากเป็นการไต่สวนเรื่องร่ำรวยผิดปกติในหมวด 2 ต่อเนื่องไปถึงมาตรการบังคับ:

1. **การมีคำสั่งอายัด:** ป.ป.ช. มีอำนาจสั่งอายัดทรัพย์สินไว้เป็นการชั่วคราวได้หากมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการโอน ย้าย หรือยกย้ายถ่ายเททรัพย์สิน
2. **การส่งสำนวนให้อัยการ:** เมื่อมีมติชี้มูลว่าร่ำรวยผิดปกติ ให้ส่งสำนวนไปยัง **อัยการสูงสุด** เพื่อยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจ (ศาลอาญาคดีทุจริตฯ หรือศาลฎีกาฯ แล้วแต่กรณี)
3. **การขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน:** อัยการจะยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกติหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่สมควรแก่การปฏิบัติหน้าที่นั้น **"ตกเป็นของแผ่นดิน"**
4. **ภาระการพิสูจน์:** ในคดีร่ำรวยผิดปกติ ผู้ถูกกล่าวหาที่มีหน้าที่ต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าทรัพย์สินนั้นได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายอย่างไร

ข้อที่ 24: อำนาจหน้าที่ของ ป.ป.ช. ต่อ "ผู้สนับสนุน" หรือ "ผู้รับสินบน" (มาตรา 126-128)

คำถาม: หากการไต่สวนพบว่า มี "เอกชน" หรือ "บุคคลธรรมดา" ร่วมกับเจ้าหน้าที่รัฐในการกระทำความผิด ป.ป.ช. มีอำนาจไต่สวนบุคคลเหล่านั้นด้วยหรือไม่ และกฎหมายบัญญัติไว้อย่างไร?

เฉลย:

เพื่อให้การปราบปรามทุจริตเป็นไปทั้งระบบ:

1. **อำนาจครอบคลุม:** คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจไต่สวนและชี้มูลความผิดต่อบุคคลที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่รัฐได้หากบุคคลนั้นเป็น **"ผู้สนับสนุน"** หรือ **"ตัวการร่วม"** หรือ **"ผู้ใช้"** ให้เจ้าหน้าที่รัฐกระทำการทุจริต
2. **การให้สินบน:** ป.ป.ช. มีอำนาจไต่สวนเอกสารหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่รัฐ (ทั้งเจ้าหน้าที่รัฐไทยและเจ้าหน้าที่รัฐต่างประเทศ ตามมาตรา 176)
3. **ความเชื่อมโยง:** การไต่สวนในหมวด 2 จึงไม่ได้จำกัดเฉพาะที่ตัวเจ้าหน้าที่รัฐเท่านั้น แต่สามารถขยายผลไปยังเส้นทางการเงินและบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ทั้งหมด เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ครบถ้วนในการดำเนินคดี

ข้อที่ 25: ข้อห้ามและหลักเกณฑ์ในการสอบปากคำพยาน (มาตรา 67)

คำถาม: ในการไตสวนหรือไตสวนเบื้องต้น กฎหมายกำหนดข้อห้ามในการได้มาซึ่งถ้อยคำของพยานไว้อย่างไร และหากพยานเป็น "เด็กอายุไม่เกิน 18 ปี" จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายใดเพิ่มเติม?

เฉลย:

ตาม มาตรา 67 กฎหมายวางหลักเกณฑ์เพื่อคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้:

1. ข้อห้ามในการสอบปากคำ: ห้ามมิให้ทำข้อตกลง ให้คำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง ทรมาน ใช้กำลังบังคับ หรือกระทำการมิชอบด้วยประการใดๆ เพื่อจูงใจให้ผู้นั้นให้ถ้อยคำในเรื่องที่ไตสวน
2. วิธีการบันทึก: การสอบปากคำต้องบันทึกในวัสดุที่ถ่ายทอดเป็นภาพหรือเสียง หรือวิธีอื่นใดที่พยานสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้
3. กรณีพยานเป็นเด็ก: หากพยานเป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี การสอบปากคำต้องดำเนินการตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เช่น ต้องมีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เข้าร่วม)

ข้อที่ 26: การใช้อำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน (มาตรา 69)

คำถาม: เมื่อมีการไตสวนแล้วปรากฏพฤติการณ์น่าเชื่อว่าการโอนหรือชุกซ่อนทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการทุจริต คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นได้นานเพียงใดในกรณี "ร่ำรวยผิดปกติ"?

เฉลย:

ตาม มาตรา 69 คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจจัดการทรัพย์สินดังนี้:

1. กรณีความผิดทางอาญา: ป.ป.ช. มีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องไว้ชั่วคราวได้
2. กรณีร่ำรวยผิดปกติ: กฎหมายให้อำนาจ ป.ป.ช. ออกคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวได้ "เป็นเวลาไม่เกิน 1 ปี" นับแต่วันยึดหรืออายัด
3. การขยายเวลา: หากคดียังไม่เสร็จสิ้น ให้อายัดไว้จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องคดีนั้น
4. สิทธิของผู้ถูกกล่าวหา: ผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิยื่นคำร้องต่อ ป.ป.ช. เพื่อขอรับทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์โดยมีหรือไม่มีประกันก็ได้

ข้อที่ 27: การแจ้งข้อกล่าวหาและการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา (มาตรา 70)

คำถาม: เมื่อพนักงานไตสวนเห็นว่ามีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะสนับสนุนข้อกล่าวหา จะต้องดำเนินการแจ้งผู้ถูกกล่าวหาอย่างไร และต้องระบุรายละเอียดใดบ้างในกรณี "ร่ำรวยผิดปกติ"?

เฉลย:

ตาม มาตรา 70 ขั้นตอนการแจ้งข้อกล่าวหา มีดังนี้:

1. การแจ้ง: ต้องแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบและกำหนดระยะเวลาตามสมควรเพื่อให้มาชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา
2. รายละเอียดทั่วไป: ต้องแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่กล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาเข้าใจได้ดี
3. กรณีร่ำรวยผิดปกติ: ต้องระบุรายละเอียดเกี่ยวกับ "ทรัพย์สินที่ร่ำรวยผิดปกติ" รวมถึงสถานที่ตั้ง ชื่อผู้ครอบครอง หรือผู้มีชื่อเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในขณะนั้นเท่าที่ทำได้
4. สิทธิคัดค้าน: ต้องแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบถึงสิทธิในการคัดค้านกรรมการหรือพนักงานไตสวนตามมาตรา 56 ด้วย

ข้อที่ 28: การรักษาสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในกรณีที่ไม่ได้รับแจ้งข้อกล่าวหา (มาตรา 71)

คำถาม: หากผู้ถูกกล่าวหาอ้างว่าตนไม่ได้รับแจ้งข้อกล่าวหาตามขั้นตอน กฎหมายเปิดช่องให้ผู้ถูกกล่าวหาดำเนินการอย่างไรก่อนที่จะมีการฟ้องคดีต่อศาล?

เฉลย:

ตาม มาตรา 71 กฎหมายเปิดช่องทางเพื่อความเป็นธรรมไว้ดังนี้:

1. **การยื่นคำร้อง:** หากผู้ถูกกล่าวหาหลักฐานแสดงว่าตนไม่ได้รับแจ้งข้อกล่าวหา ให้มีสิทธิยื่นคำร้องขอชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและแสดงพยานหลักฐานต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้
2. **เงื่อนไขเวลา:** ต้องยื่นคำร้องดังกล่าวก่อนที่จะมีการฟ้องคดีต่อศาล
3. **ผลต่อการไต่สวน:** การเปิดโอกาสให้ชี้แจงตามมาตรา 71 นี้ ไม่มีผลกระทบต่อการไต่สวนส่วนที่ได้กระทำไปก่อนหน้านี้แล้ว

ข้อที่ 29: สิทธิในการมีทนายความและความลับในการไต่สวน (มาตรา 72 - 73)

คำถาม: ในการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหาสามารถนำบุคคลใดเข้าร่วมฟังได้บ้าง และข้อมูลในทะเบียนผู้กล่าวหาหรือพยานมีความสำคัญอย่างไร?

เฉลย:

ตาม มาตรา 72 และ 73 กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ดังนี้:

1. **การนำทนายความ:** ผู้ถูกกล่าวหาสิทธิมีทนายความหรือบุคคลที่ไว้วางใจ **ไม่เกิน 3 คน** เข้าฟังการชี้แจงหรือให้ปากคำของตนได้
2. **การรักษาความลับ:** สำคัญในทะเบียนที่รักษารายชื่อ ที่อยู่ ของผู้กล่าวหาหรือพยาน **ต้องถือเป็นความลับ**
3. **ข้อยกเว้นการเปิดเผย:** ห้ามเปิดเผยชื่อหรือที่อยู่ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นเพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาสามารถเข้าใจข้อกล่าวหาและต่อสู้คดีได้อย่างถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่ ป.ป.ช. กำหนด

ข้อที่ 30: องค์ประกอบของ "รายงานการไต่สวน" ก่อนเสนอคณะกรรมการ (มาตรา 75)

คำถาม: เมื่อการไต่สวนเสร็จสิ้น รายงานการไต่สวนที่ต้องเสนอต่อประธานกรรมการ ป.ป.ช. จะต้องมีส่วนสำคัญอย่างน้อยกี่ประการ และมีอะไรบ้าง?

เฉลย:

ตาม มาตรา 75 รายงานการไต่สวนต้องมีสาระสำคัญ 6 ประการ ดังนี้:

1. ชื่อและตำแหน่งหน้าที่ของผู้ถูกกล่าวหา
2. เรื่องที่ผู้ถูกกล่าวหา
3. ข้อกล่าวหา คำแก้ข้อกล่าวหา สรุปข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องที่ได้จากการไต่สวน
4. เหตุผลในการพิจารณาวินิจฉัยทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย
5. บทบัญญัติของกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง
6. สรุปความเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหา

หมายเหตุ: รายงานนี้ต้องนำเสนอต่อที่ประชุม ป.ป.ช. เพื่อมีมติภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ประธานได้รับสำนวน

ข้อที่ 31: อำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในคดีที่อยู่ในอำนาจ ป.ป.ช. (มาตรา 61)

คำถาม: ในกรณีที่ผู้เสียหายร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนในความผิดที่อยู่ในอำนาจของ ป.ป.ช. พนักงานสอบสวนมีอำนาจดำเนินการอย่างไร และต้องส่งเรื่องให้ ป.ป.ช. ภายในกำหนดเวลาใด?

เฉลย:

ตาม มาตรา 61 กฎหมายกำหนดขั้นตอนไว้ดังนี้:

1. **อำนาจการแสวงหาข้อเท็จจริง:** พนักงานสอบสวนมีหน้าที่แสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานเบื้องต้นในเรื่องที่มีการร้องทุกข์นั้น
2. **กำหนดเวลาการส่งเรื่อง:** พนักงานสอบสวนต้องส่งเรื่องที่รวบรวมได้ทั้งหมดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ
3. **การดำเนินการเมื่อได้รับเรื่องคืน:** หาก ป.ป.ช. พิจารณาแล้วเห็นว่าไม่ใช่เรื่องร้ายแรงและส่งเรื่องคืนให้พนักงานสอบสวนดำเนินการต่อ พนักงานสอบสวนต้องดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้เสร็จภายในระยะเวลาที่ ป.ป.ช. กำหนด

ข้อที่ 32: มาตรการควบคุมตัวและหมายจับของพนักงานสอบสวน (มาตรา 61 วรรคสี่และห้า)

คำถาม: หากพนักงานสอบสวนมีความจำเป็นต้องขอหมายจับหรือควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหาในคดีที่ต้องส่งให้ ป.ป.ช. กฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการไว้อย่างไร?

เฉลย:

ตาม มาตรา 61 วรรคสี่และห้า ระบุขั้นตอนไว้ดังนี้:

1. **การขอหมายจับ:** พนักงานสอบสวนหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่มีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อขอให้ออกหมายจับบุคคลดังกล่าวได้
2. **การแจ้งการจับ:** เมื่อจับกุมได้แล้ว ต้องส่งตัวผู้ถูกจับพร้อมบันทึกการจับกุมไปยังพนักงานสอบสวนหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายใน 48 ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับมาถึงที่ทำการ
3. **การควบคุมตัว:** หากมีความจำเป็นต้องควบคุมตัวไว้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้ออกหมายขังผู้ถูกจับไว้ได้ตามหลักเกณฑ์ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ข้อที่ 33: การส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการแทน (มาตรา 62)

คำถาม: คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถมอบหมายให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการไตสวนแทนได้ในกรณีใดบ้าง และมีเงื่อนไขอย่างไร?

เฉลย:

ตาม มาตรา 62 คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจมอบหมายดังนี้:

1. **เป้าหมาย:** มอบหมายให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) ดำเนินการแทนได้ตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
2. **การส่งเรื่อง:** เมื่อได้รับเรื่องแล้ว ป.ป.ช. ต้องส่งเรื่องให้สำนักงาน ป.ป.ท. ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่สำนักงานได้รับเรื่อง
3. **มาตรฐานการดำเนินงาน:** ป.ป.ช. จะวางหลักเกณฑ์การไตสวนและชี้มูลความผิดให้สำนักงาน ป.ป.ท. ปฏิบัติให้สอดคล้องกับมาตรฐานของ ป.ป.ช. เพื่อให้เป็นไปตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้

ข้อที่ 34: การส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการทางวินัย (มาตรา 64)

คำถาม: ในกรณีที่ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วเห็นว่าข้อกล่าวหาว่า "มิใช่ความผิดร้ายแรง" ป.ป.ช. มีทางเลือกในการดำเนินการอย่างไรเพื่อให้เกิดความรวดเร็ว?

เฉลย:

ตาม มาตรา 64 กฎหมายเปิดช่องทางไว้ดังนี้:

1. การส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชา: หากเห็นว่าเรื่องที่กล่าวหาเป็นเรื่องที่มีใช้ความผิดร้ายแรง หรือเป็นเรื่องที่มีได้ อยู่ในหน้าที่และอำนาจของ ป.ป.ช. โดยตรง
2. อำนาจสั่งการ: ป.ป.ช. จะส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนของผู้ถูกร้อง เพื่อดำเนินการทางวินัยตามหน้าที่และอำนาจต่อไป
3. หน้าที่ของหน่วยงาน: หน่วยงานที่ได้รับเรื่องต้องดำเนินการและรายงานผลให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบตามหลักเกณฑ์และระยะเวลาที่ ป.ป.ช. กำหนด (ตามมาตรา 65)

ข้อที่ 35: อำนาจในการตั้งสำนวนกลับมาดำเนินการเอง (มาตรา 66)

คำถาม: หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเรื่องให้หน่วยงานอื่นดำเนินการแทนแล้ว แต่ต่อมาพบว่าการดำเนินการของหน่วยงานนั้นมีปัญหาเรื่องความยุติธรรม ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการอย่างไร?

เฉลย:

ตาม มาตรา 66 คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจสูงสุดในการกำกับดูแล ดังนี้:

1. เหตุแห่งการตั้งสำนวน: หาก ป.ป.ช. ไม่เห็นด้วยกับผลการดำเนินการของหน่วยงานอื่น หรือเห็นว่าผู้ถูกร้องอาจไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือการดำเนินการนั้นเป็นไปโดยไม่เที่ยงธรรม
2. คำสั่งจัดการ: คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจสั่งการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือ "เรียกสำนวนการไต่สวนหรือสอบสวนมาเพื่อดำเนินการเอง" ได้
3. การเริ่มไต่สวนใหม่: เมื่อเรียกสำนวนกลับมาแล้ว ป.ป.ช. อาจดำเนินการไต่สวนใหม่ทั้งหมด หรือนำผลการไต่สวนบางส่วนมาถือเป็นการไต่สวนของ ป.ป.ช. ก็ได้

ข้อที่ 36: การสืบพยานหลักฐานไว้ล่วงหน้า (มาตรา 74)

คำถาม: ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนเพราะเกรงว่าพยานหลักฐานจะสูญหาย คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถร้องขอต่อศาลให้ดำเนินการอย่างไรได้บ้าง?

เฉลย:

ตาม มาตรา 74 กฎหมายให้อำนาจพิเศษไว้เพื่อป้องกันการทำลายพยานหลักฐาน:

1. การยื่นคำร้อง: หากเห็นว่าพยานหลักฐานใดในสำนวนการไต่สวนมีความเสี่ยงที่จะสูญหาย หรือยากแก่การนำมาสืบพยานในภายหลัง
2. บทบาทของศาล: คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้มีการสั่งให้ "สืบพยานหลักฐานนั้นไว้ทันที"

3. การใช้บังคับ: การสืบพยานล่วงหน้าให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ หรือกฎหมายเกี่ยวกับการพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

◆ - หมวด 3 การดำเนินการกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งเฉพาะ

ข้อที่ 1: ขั้นตอนการฟ้องคดีอาญาและการพิจารณาความสมบูรณ์ของสำนวน

คำถาม: ตามมาตรา 77 หากอัยการสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นว่าสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. "ยังไม่สมบูรณ์" พอที่จะดำเนินคดีได้ กฎหมายกำหนดขั้นตอนในการดำเนินการร่วมกันระหว่างสองหน่วยงานอย่างไร และหากท้ายที่สุดหาข้อขัดแย้งไม่ได้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการอย่างไร?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตามมาตรา 77 เมื่ออัยการสูงสุดเห็นว่าสำนวนยังไม่สมบูรณ์ จะต้องดำเนินการดังนี้:

1. การแจ้งข้อไม่สมบูรณ์: อัยการสูงสุดต้องแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ โดยระบุข้อที่ไม่สมบูรณ์ให้ครบถ้วนในคราวเดียวกัน ภายใน 90 วันนับแต่วันได้รับเรื่อง
2. การตั้งคณะทำงานร่วม: ให้ทั้งสองฝ่ายตั้งคณะทำงานร่วมกันฝ่ายละเท่ากัน (ฝ่ายละไม่เกิน 5 คน) ภายใน 15 วัน เพื่อรวบรวมพยานหลักฐานให้สมบูรณ์ และต้องทำให้เสร็จภายใน 90 วันนับแต่ตั้งคณะทำงาน
3. กรณีหาข้อขัดแย้งไม่ได้: หากคณะทำงานร่วมหาข้อยุติไม่ได้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจ "ฟ้องคดีเองได้" หรือจะแต่งตั้งทนายความฟ้องแทนก็ได้ แต่ต้องฟ้องภายในอายุความและไม่ช้ากว่า 90 วันนับแต่วันที่หาข้อยุติไม่ได้

ข้อที่ 2: มาตรการบังคับเมื่อศาลฎีกาฯ ประทับรับฟ้อง

คำถาม: เมื่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองประทับฟ้องในคดีอาญาตามมาตรา 81 จะเกิดผลทางกฎหมายอย่างไรต่อผู้ถูกกล่าวหาในระหว่างการพิจารณาคดี และหากศาลมีคำพิพากษาว่ามีความผิด จะมีบทลงโทษเกี่ยวกับการเมืองอย่างไร?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตามมาตรา 81 เมื่อศาลประทับรับฟ้อง:

1. การหยุดปฏิบัติหน้าที่: ผู้ถูกกล่าวหาต้อง "หยุดปฏิบัติหน้าที่" ทันทีจนกว่าจะมีคำพิพากษา เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น
2. กรณีศาลพิพากษาว่าผิด: ผู้ถูกกล่าวหาจะ "พ้นจากตำแหน่ง" นับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ และให้ "เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง" ของผู้นั้น (อาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งด้วยก็ได้แต่ไม่เกิน 10 ปี)
3. ผลกระทบระยะยาว: ผู้ที่ถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งจะไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็น สส., สว., สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นตลอดไป และไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ อีก

ข้อที่ 3: การจัดการทรัพย์สินที่ถูกสั่งริบ

คำถาม: ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ริบทรัพย์สินเนื่องจากการกระทำความผิด แต่ทรัพย์สินนั้นไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้ หรือจะเป็นภาระแก่ทางราชการ ตามมาตรา 85 เลขานุการ ป.ป.ช. มีอำนาจจัดการทรัพย์สินนั้นอย่างไรได้บ้าง?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตามมาตรา 85 หากการเก็บรักษาทรัพย์สินไม่เหมาะสม หรือเป็นภาระเกินไป เลขาธิการ ป.ป.ช. มีอำนาจดังนี้:

1. การมอบหมายให้ผู้ส่วนได้เสียดูแล: อาจสั่งให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินนั้นไปดูแลและใช้ประโยชน์ โดยต้องมีประกันหรือหลักประกัน
2. การขายทอดตลาด: ให้นำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาด หรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการแล้วรายงานให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ
3. การชดเชยกรณีไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด: หากภายหลังปรากฏว่าทรัพย์สินที่ขายไปไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ต้องคืนทรัพย์สินพร้อมชดใช้ค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพ หากคืนไม่ได้ ต้องชดใช้เป็นราคาประเมินพร้อมดอกเบี้ยในอัตราสูงสุดของเงินฝากประจำธนาคารออมสิน

ข้อที่ 4: การดำเนินการกรณีฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

คำถาม: มาตรา 87 กำหนดขั้นตอนการดำเนินการอย่างไร เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนแล้วเห็นว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง "ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง"?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตามมาตรา 87 เมื่อ ป.ป.ช. มีความเห็นว่าการฝ่าฝืนจริยธรรมอย่างร้ายแรง:

1. การเสนอเรื่องต่อศาล: คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องเสนอเรื่องต่อ "ศาลฎีกา" (ไม่ใช่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ) เพื่อวินิจฉัย
2. ระบบการพิจารณา: การพิจารณาของศาลฎีกาให้ใช้ "ระบบไต่สวน" และดำเนินการโดยรวดเร็วตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา
3. การบังคับใช้มาตรานี้: ให้นำบทบัญญัติมาตรา 81 (เรื่องการหยุดปฏิบัติหน้าที่) และมาตรา 86 (เรื่องการกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่หากศาลยกฟ้อง) มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อที่ 5: การดำเนินการกรณีฝ่าฝืนมาตรา 144 ของรัฐธรรมนูญ (งบประมาณ)

คำถาม: ตามมาตรา 88 หากเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้จ่ายงบประมาณที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติรัฐธรรมนูญมาตรา 144 (การแปรรูปงบประมาณ) จะได้รับความคุ้มครองหรือพ้นจากความรับผิดในกรณีใด และ ป.ป.ช. ต้องดำเนินการอย่างไรเมื่อสอบสวนเสร็จ?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตามมาตรา 88 ของ พ.ร.ป. ป้องกันและปราบปรามการทุจริต:

1. เงื่อนไขการพ้นผิด: เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินที่รู้เห็นการกระทำผิดมาตรา 144 จะพ้นจากความรับผิดก็ต่อเมื่อได้ "แจ้งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก่อนที่ ป.ป.ช. จะดำเนินการสอบสวน"
2. การสอบสวนทางลับ: เมื่อ ป.ป.ช. ได้รับแจ้ง ต้องดำเนินการสอบสวนเป็นทางลับโดยพลัน และห้ามเปิดเผยข้อมูลผู้แจ้ง
3. การส่งเรื่องต่อศาล: เมื่อสอบสวนแล้วเห็นว่ามิมูล ให้เสนอความเห็นต่อ "ศาลรัฐธรรมนูญ" โดยเร็ว เพื่อดำเนินการตามรัฐธรรมนูญมาตรา 144 วรรคสาม ต่อไป

ข้อที่ 6: อายุความและการเรียกเงินคืน

คำถาม: การเรียกเงินคืนกรณีมีการฝ่าฝืนบทบัญญัติรัฐธรรมนูญมาตรา 144 วรรคสาม หรือวรรคสี่ ตามที่ระบุใน มาตรา 89 มีกำหนดระยะเวลาอย่างไร และมีข้อกำหนดเพิ่มเติมเรื่องอายุความในการดำเนินคดีอย่างไรตามมาตรา 77 วรรคท้าย?

เฉลยและคำอธิบาย:

1. การเรียกเงินคืน (มาตรา 89): ให้กระทำภายใน "20 ปี" นับแต่วันที่มีการจัดสรรงบประมาณนั้น
2. อายุความการฟ้องคดี (มาตรา 77 วรรคท้าย): การฟ้องคดีเมื่อล่วงพ้นระยะเวลาที่กำหนด (เช่น ช่วงที่ คณะทำงานร่วมกำลังพิจารณา) ย่อมกระทำได้หากยังอยู่ภายใต้ "อายุความ" 3. ความรับผิดกรณีปล่อยปละละเลย: หากปรากฏว่าการไม่ดำเนินคดีภายในกำหนดเวลาเกิดจากการ "จงใจปล่อยปละละเลย" หรือ "ประมาทเลินเล่อ" ให้ดำเนินการลงโทษเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบนั้นโดยเร็ว

ข้อที่ 7: ขอบเขตของทรัพย์สินที่ศาลสั่งริบได้

คำถาม: ในการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามมาตรา 83 อัยการสูงสุดหรือ คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถร้องขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินประเภทใดบ้างที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตามมาตรา 83 ทรัพย์สินที่ร้องขอให้ริบได้ ได้แก่:

1. ทรัพย์สินที่บุคคลได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด
2. ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้ให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้แก่ผู้ถูกกล่าวหา โดยมีขอบ
3. ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้มาจากการกระทำความผิด หรือจากการ เป็นผู้ใช้ ผู้สนับสนุน หรือผู้โฆษณาชวนเชื่อ
4. ทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอน ทรัพย์สินตามข้อ (1) หรือ (3)
5. ดอกผลหรือประโยชน์อื่นใดที่เกิดจากทรัพย์สินตามข้อ (1) (3) หรือ (4)

ข้อยกเว้น: จะริบไม่ได้หากทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

ข้อที่ 8: การคำนวณมูลค่าทรัพย์สินกรณีริบตัวทรัพย์สินไม่ได้

คำถาม: ตามมาตรา 84 หากศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าควรริบทรัพย์สิน แต่ไม่สามารถติดตามทรัพย์สินนั้นมาได้ ศาลมีอำนาจสั่งการอย่างไรเพื่อให้ได้มูลค่าทรัพย์สินคืนแก่รัฐ?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตามมาตรา 84 หากไม่สามารถริบตัวทรัพย์สินได้ ศาลมีอำนาจดังนี้:

1. การคำนวณมูลค่า: ให้ศาลคำนวณมูลค่าของทรัพย์สินนั้นในขณะที่ถูกกล่าวหาได้ทรัพย์สินมา หรือมูลค่าใน ขณะปี ป.ป.ช. มีมติว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิด (แล้วแต่มูลค่าไหนจะมากกว่ากัน)
2. การสั่งชำระเงิน: ศาลสามารถสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาชำระเงินตามมูลค่าที่คำนวณได้นั้น หรือสั่งให้ริบทรัพย์สินอื่น ของผู้กระทำความผิดแทนตามมูลค่าดังกล่าวได้

ข้อที่ 9: สิทธิของผู้ถูกกล่าวหาเมื่อศาลยกฟ้อง

คำถาม: หากผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองถูกสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่ แต่ภายหลังศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องตามมาตรา 86 กฎหมายให้สิทธิในการคุ้มครองและเยียวยาบุคคลผู้นั้นอย่างไรบ้าง?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตามมาตรา 86 หากศาลยกฟ้อง:

1. การกลับเข้าสู่ตำแหน่ง: ให้ผู้นั้นกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา (หากยังไม่พ้นจากตำแหน่งไปก่อน)
2. สิทธิในเงินเดือนและผลประโยชน์: ให้ถือว่าผู้นั้นได้ปฏิบัติหน้าที่มาโดยตลอดระยะเวลาที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ และมีสิทธิได้รับเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง ค่าตอบแทน และประโยชน์อื่นใดเสมือนหนึ่งว่าปฏิบัติหน้าที่อยู่ โดยให้จ่ายเงินเหล่านี้จนถึงวันก่อนวันที่พ้นจากตำแหน่ง (ในกรณีที่พ้นจากตำแหน่งก่อนศาลตัดสิน)

ข้อที่ 10: การอุทธรณ์คำพิพากษา

คำถาม: ตามมาตรา 79 ในกรณีที่อัยการสูงสุดเป็นโจทก์ฟ้องคดีและศาลมีคำพิพากษาแล้ว หากอัยการสูงสุดมีความเห็น "ไม่อุทธรณ์" ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จะต้องดำเนินการอย่างไร และในกรณีที่ ป.ป.ช. เป็นโจทก์ฟ้องเอง การตัดสินใจอุทธรณ์ขึ้นอยู่กับสิ่งใด?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตามมาตรา 79:

1. กรณีอัยการสูงสุด: หากเห็นควรไม่อุทธรณ์ ต้องแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบและรับฟังความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกอบการพิจารณาด้วย
2. กรณี ป.ป.ช. เป็นโจทก์: การจะอุทธรณ์หรือไม่ให้เป็นไปตาม "มติของคณะกรรมการ ป.ป.ช."

ข้อที่ 11: การคุ้มครองเจ้าหน้าที่ผู้แจ้งเบาะแสตามมาตรา 144

คำถาม: ตามมาตรา 88 วรรคท้าย ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการฝ่าฝืนงบประมาณ (มาตรา 144) กฎหมายให้สิทธิการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ผู้นั้นอย่างไรเพื่อให้เกิดความปลอดภัยและเป็นธรรม?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตามมาตรา 88 วรรคท้าย:

ในกรณีจำเป็นและได้รับคำร้องขอ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหน้าที่จัดให้มีการ "คุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐ" ผู้นั้น เช่นเดียวกับการ "คุ้มครองพยาน" ตามมาตรา 131 แห่ง พ.ร.บ. นี้ เพื่อป้องกันมิให้ผู้แจ้งเบาะแสถูกกลั่นแกล้งหรือได้รับอันตรายจากการให้ข้อมูลสำคัญแก่รัฐ

ข้อที่ 12: อำนาจการฟ้องคดีกรณีอัยการไม่ฟ้องภายในกำหนด

คำถาม: จากเนื้อหาในมาตรา 77 และ 80 หากกระบวนการฟ้องคดีโดยอัยการสูงสุดมีเหตุขัดข้องหรือล่าช้า กฎหมายเปิดช่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ใช้อำนาจในการดำเนินคดีเองได้อย่างไร และใครเป็นผู้ดำเนินการแทนในศาล?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตามมาตรา 77 วรรคสาม และมาตรา 80:

1. **อำนาจฟ้องเอง:** หากคณะทำงานร่วมหาข้อยุติไม่ได้ หรืออัยการไม่ฟ้องภายในกำหนด ป.ป.ช. สามารถยื่นฟ้องคดีเองได้
2. **ผู้ดำเนินคดีแทน:** คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถพิจารณามอบหมายให้ "พนักงานเจ้าหน้าที่" (เจ้าหน้าที่ ป.ป.ช.) ดำเนินคดีแทน หรือพิจารณา "แต่งตั้งทนายความ" เพื่อดำเนินคดีแทนก็ได้ โดยให้เป็นไปตามระเบียบที่ ป.ป.ช. กำหนด

ข้อที่ 13: ความรับผิดชอบของหน่วยงานรัฐกรณีเกิดความเสียหายจากคำสั่งมิชอบ

คำถาม: ตามมาตรา 82 หากการกระทำความผิดของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินหรือเป็นการละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ อัยการสูงสุดหรือ ป.ป.ช. มีอำนาจเรียกร้องค่าเสียหายอย่างไร และครอบคลุมถึงกรณี "คำสั่ง" ที่ออกมาโดยมิชอบด้วยหรือไม่?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตามมาตรา 82:

1. **การยื่นคำร้อง:** ในการฟ้องคดีอาญา อัยการสูงสุดหรือ ป.ป.ช. สามารถยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำพิพากษา "เพิกถอนการกระทำหรือคำสั่งอันมิชอบ" ที่เป็นเหตุให้เกิดการละเมิดนั้นได้
2. **การชดใช้ค่าเสียหาย:** คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะต้องแจ้งให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ เพื่อให้มีการ "ชดใช้ค่าเสียหาย" ต่อไป
3. **ขอบเขต:** กฎหมายระบุชัดเจนว่าให้หมายความรวมถึงการเพิกถอนสิทธิหรือเอกสารสิทธิที่เจ้าหน้าที่ของรัฐอนุมัติหรืออนุญาตโดยมิชอบด้วยกฎหมายด้วย

ข้อที่ 14: การขยายระยะเวลาในการดำเนินคดีของอัยการและ ป.ป.ช.

คำถาม: มาตรา 77 วรรคสอง กำหนดเงื่อนไขในการ "ขยายระยะเวลา" การดำเนินคดีไว้อย่างไร หากมีเหตุอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ และมีข้อห้ามในการขยายเวลาอย่างไร?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตามมาตรา 77 วรรคสอง:

1. **เหตุแห่งการขยาย:** หากมีเหตุอันจำเป็นจนไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ อัยการสูงสุดหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจขยายระยะเวลาออกไปได้
2. **เงื่อนไข:** การขยายเวลาต้อง "ไม่เกินครึ่งหนึ่ง" ของระยะเวลาเดิมที่กำหนดไว้ (เช่น หากกำหนดเดิม 90 วัน ขยายได้ไม่เกิน 45 วัน)
3. **การแจ้งตัวบุคคล:** เมื่อมีการขยายเวลาแล้ว ต้องแจ้งให้ "อีกฝ่ายหนึ่งทราบ" ทันที เพื่อความโปร่งใสและตรวจสอบได้ในกระบวนการทำงานร่วม

ข้อที่ 15: ผลทางกฎหมายกรณี "หลบหนี" ในวันฟ้องคดี

คำถาม: ตามมาตรา 78 หากถึงวันฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ แล้วผู้ถูกกล่าวหาไม่มาศาลโดยไม่มีเหตุอันสมควร กฎหมายกำหนดขั้นตอนให้อัยการสูงสุดหรือ ป.ป.ช. ดำเนินการอย่างไรเพื่อให้ได้ตัวมาฟ้อง?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตามมาตรา 78:

1. กรณีไม่มาศาล: ให้อัยการสูงสุดหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. (แล้วแต่กรณี) แจ้งให้ศาลทราบในวันฟ้องคดี
2. การออกหมายจับ: หากศาลเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่มาโดยไม่มีเหตุอันสมควร อัยการสูงสุดหรือ ป.ป.ช. มีอำนาจขอให้ศาล "ออกหมายจับ" ได้ทันที
3. กรณีอยู่ในการควบคุม: หากผู้ถูกกล่าวหาถูกควบคุมตัวอยู่ก่อนแล้ว ให้แจ้งพนักงานสอบสวนนำตัวบุคคลนั้นมาศาลในวันฟ้องคดี

ข้อที่ 16: การรักษาทรัพย์สินที่ถูกยึด/อายัดระหว่างคดี

คำถาม: ตามมาตรา 84 วรรคสอง ในระหว่างที่คดียังไม่ถึงที่สุด ทรัพย์สินที่ถูกริบเนื่องจากการกระทำความผิด ใครเป็นผู้มีอำนาจดูแลรักษา และอำนาจนั้นสิ้นสุดลงเมื่อใด?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตามมาตรา 84 วรรคสอง:

1. ผู้มีอำนาจเก็บรักษา: ให้ "เลขาธิการ ป.ป.ช." มีอำนาจเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สินดังกล่าว
2. ระยะเวลา: อำนาจนี้คงอยู่ไปจนกว่า "คดีจะถึงที่สุด" หรือจนกว่าศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น
3. วัตถุประสงค์: เพื่อป้องกันการโอนย้าย ยักย้าย หรือทำให้ทรัพย์สินเสื่อมค่าลงก่อนที่รัฐจะสามารถริบเข้าเป็นของแผ่นดินได้อย่างสมบูรณ์

ข้อที่ 17: การฟ้องคดีอาญาเมื่อ "พ้นระยะเวลา" ที่กำหนดในกฎหมาย

คำถาม: หากพ้นกำหนดเวลา 180 วัน หรือระยะเวลาที่ขยายแล้ว แต่อัยการหรือ ป.ป.ช. ยังไม่ได้ยื่นฟ้อง จะถือว่า "หมดอำนาจฟ้อง" หรือไม่ และความรับผิดจะตกแก่ใคร?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตามมาตรา 77 วรรคท้าย:

1. สถานะอำนาจฟ้อง: การฟ้องคดีเมื่อล่วงพ้นระยะเวลาที่กำหนด "ยังคงกระทำได้" ตราบเท่าที่ยังอยู่ภายใน "อายุความ" ของคดีนั้นๆ
2. ความรับผิดทางวินัย/อาญา: กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของต้นสังกัดที่จะต้องตรวจสอบ หากพบว่ากล่าวหาเกิดจากความ "จงใจปล่อยปละละเลย หรือประมาทเลินเล่อ" ต้องดำเนินการลงโทษผู้ที่เกี่ยวข้องโดยเร็ว

ข้อที่ 18: การนับอายุความกรณีเรียกเงินคืน 20 ปี (มาตรา 89)

คำถาม: การเรียกเงินคืนกรณีฝ่าฝืนมาตรา 144 แห่งรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 89 ของ พ.ร.บ. นี้ให้นับจุดเริ่มต้นของอายุความ 20 ปีตั้งแต่วันที่ใด และให้ได้รับยกเว้นการบังคับใช้กฎหมายใด?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตามมาตรา 89:

1. จุดเริ่มต้นอายุความ: ให้นับตั้งแต่วันที่มีการ "จัดสรรงบประมาณนั้น" (ไม่ใช่เริ่มนับวันพบการกระทำผิด)
2. ข้อยกเว้น: ให้นำมาตรา 55 (1) มาใช้บังคับ (ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับอายุความในการดำเนินคดีของ ป.ป.ช.) เพื่อให้การเรียกเงินคืนซึ่งเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินมีความเข้มงวดและมีระยะเวลายาวนานเพียงพอต่อการตรวจสอบ

ข้อที่ 19: การส่งสำนวนกรณี "ผู้ดำรงตำแหน่งเฉพาะ"

คำถาม: นอกจากผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองแล้ว ในหมวด 3 นี้ยังมีกลุ่มบุคคลที่เรียกว่า "ผู้ดำรงตำแหน่งเฉพาะ" ปรากฏอยู่ด้วย ตามมาตรา 76 หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนแล้วมีมูลความผิด ต้องส่งสำนวนให้อัยการสูงสุดเพื่อฟ้องต่อศาลใด และมีความแตกต่างจากนักการเมืองอย่างไร?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตามมาตรา 76 และมาตรา 77:

1. ศาลที่พิจารณา: สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งเฉพาะ (เช่น กรรมการ ป.ป.ช. หรือผู้ดำรงตำแหน่งตามที่กฎหมายกำหนดเป็นพิเศษ) หากถูกฟ้องในคดีอาญา ให้ฟ้องต่อ "ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง" เช่นเดียวกับนักการเมือง
2. ความเหมือน: ใช้กระบวนการตรวจสอบและไต่สวนโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. (หรือคณะกรรมการที่ตั้งขึ้นพิเศษกรณี ป.ป.ช. ถูกกล่าวหาเอง) และต้องผ่านการพิจารณาสำนวนโดยอัยการสูงสุด
3. เหตุผลทางกฎหมาย: เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันในการจัดการกับผู้ใช้อำนาจระดับสูงของรัฐที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ

ข้อที่ 20: บทบาทของอัยการสูงสุดในการ "เพิ่มพยานหลักฐาน"

คำถาม: ในกระบวนการตามมาตรา 77 วรรคหนึ่ง หากอัยการสูงสุดเห็นว่าพยานหลักฐานในสำนวนของ ป.ป.ช. ยังไม่เพียงพอ อัยการสูงสุดมีอำนาจสั่งการให้ ป.ป.ช. ดำเนินการอย่างไร และมีกรอบระยะเวลาในการพิจารณาสำนวนครั้งแรกร้อย่างไร?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตามมาตรา 77:

1. กรอบระยะเวลา: อัยการสูงสุดต้องพิจารณาสำนวนให้เสร็จภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ได้รับสำนวนจาก ป.ป.ช.
2. อำนาจสั่งการ: หากเห็นว่าไม่สมบูรณ์ อัยการสูงสุดต้อง "แจ้งข้อที่ไม่สมบูรณ์" ให้ ป.ป.ช. ทราบ เพื่อตั้งคณะทำงานร่วมกัน

3. การรวบรวมหลักฐาน: อัยการไม่สามารถไปรวบรวมเองฝ่ายเดียวได้ แต่ต้องทำผ่าน "คณะทำงานร่วม" เพื่อรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติมให้สมบูรณ์พอที่จะดำเนินคดีได้ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้สำนวนแน่นหนาที่สุดก่อนถึงชั้นศาล

ข้อที่ 21: การคุ้มครองบุคคลที่ถูกกล่าวหาในกรณีศาลยกฟ้อง (มาตรา 86 วรรคสอง)

คำถาม: ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่และต่อมาศาลยกฟ้อง นอกจากสิทธิในเงินเดือนแล้ว หากมีกฎหมายอื่นที่จำกัดสิทธิบุคคลนั้นเนื่องจากการถูกดำเนินคดีอาญา มาตรา 86 วรรคสอง ให้ความคุ้มครองอย่างไร?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตามมาตรา 86 วรรคสอง:

1. การล้างมลทิน: กฎหมายกำหนดว่า มิให้นำเหตุที่ผู้นั้นถูกดำเนินคดีหรือถูกสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่มาเป็นเหตุ "ระงับสิทธิ" หรือ "ไม่พิจารณาสิทธิ" ที่ผู้นั้นพึงมีพึงได้ตามกฎหมายอื่น
2. ตัวอย่าง: เช่น การพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนย้อนหลัง, การเสนอชื่อรับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ หรือสิทธิสวัสดิการต่างๆ ต้องได้รับเสมือนว่าในช่วงที่หยุดปฏิบัติหน้าที่นั้น ผู้นั้นได้ทำงานตามปกติและไม่มีความผิดติดตัว

ข้อที่ 22: การจัดการทรัพย์สินที่ "ตกเป็นของแผ่นดิน" (มาตรา 84-85)

คำถาม: เมื่อศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้รับทรัพย์สิน ตกเป็นของแผ่นดิน กระบวนการเปลี่ยนสถานะทรัพย์สินจาก "ของกลาง" เป็น "รายได้แผ่นดิน" มีขั้นตอนอย่างไรตามอำนาจของเลขาธิการ ป.ป.ช.?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตามมาตรา 84 และ 85:

1. การบังคับคดี: หากเป็นเงินสด ให้ส่งเข้าคลังเป็นรายได้แผ่นดินทันที
2. การจำหน่ายทรัพย์สิน: หากเป็นสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ เลขาธิการ ป.ป.ช. มีอำนาจนำออก "ขายทอดตลาด" ตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด
3. ความโปร่งใส: เงินที่ได้จากการขายทอดตลาดหลังหักค่าใช้จ่ายในการจัดการแล้ว ต้องส่งเข้าเป็นรายได้แผ่นดิน และต้องมีการทำบัญชีรายงานต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อความตรวจสอบได้

ข้อที่ 23: เงื่อนไขการ "แจ้งเหตุ" เพื่อยกเว้นโทษตามมาตรา 144

คำถาม: การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะได้รับยกเว้นโทษตามมาตรา 88 (กรณีงบประมาณ) จะต้องเป็นการแจ้งเหตุในลักษณะใด และกฎหมายให้ความสำคัญกับ "ลำดับเวลา" อย่างไร?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตามมาตรา 88:

1. ต้องแจ้งก่อนถูกสอบ: การแจ้งต้องทำ "ก่อนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะดำเนินการสอบสวน" ในเรื่องนั้นๆ หากแจ้งหลังจาก ป.ป.ช. เริ่มสอบแล้ว จะไม่ได้รับสิทธิยกเว้นโทษ
2. รายละเอียดที่แจ้ง: ต้องเป็นการแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลที่ "มีสาระสำคัญ" เพียงพอที่จะนำไปสู่การพิสูจน์ความผิดของกระบวนการแทรกแซงงบประมาณได้

3. **เจตนาธรรม:** เพื่อจูงใจให้คนใน (Inside source) กล้าออกมาเปิดเผยการทุจริตในชั้นการแปรญัตติงบประมาณซึ่งตรวจสอบได้ยาก

ข้อที่ 24: กรณี "พ้นจากตำแหน่ง" ไปแล้วก่อนศาลตัดสิน

คำถาม: หากผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพ้นจากตำแหน่งไปก่อนที่ศาลจะประทับรับฟ้อง หรือพ้นไปก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษา ผลตามมาตรา 81 เกี่ยวกับการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งยังคงมีอยู่หรือไม่ อย่างไร?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตามมาตรา 81:

1. **ความต่อเนื่องของคดี:** แม้จะพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว (เช่น ลาออก หรือยุบสภา) กระบวนการดำเนินคดีอาญายังคงดำเนินต่อไปได้
2. **ผลของคำพิพากษา:** หากศาลพิพากษาว่ามีความผิด แม้ตัวจะไม่ได้อยู่ในตำแหน่งแล้ว ศาลก็จะสั่ง "เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง" ตลอดไป และอาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง 10 ปี
3. **บรรทัดฐาน:** การพ้นจากตำแหน่งไม่ทำให้ความผิดระงับไป และไม่สามารถใช้เป็นข้ออ้างเพื่อหลีกเลี่ยง "บทลงโทษทางการเมือง" (Political Ban) ได้

ข้อที่ 25: การคุ้มครองทรัพย์สินที่อาจเสื่อมค่า (มาตรา 85 วรรคสอง)

คำถาม: ในกรณีที่ทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดไว้เป็นทรัพย์สินที่ "หากเก็บรักษาไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการ" หรือ "เป็นทรัพย์สินที่ใกล้จะเสื่อมสภาพ" กฎหมายให้อำนาจเลขาธิการ ป.ป.ช. ดำเนินการอย่างไร และมีขั้นตอนคุ้มครองสิทธิเจ้าของทรัพย์สินอย่างไร?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตามมาตรา 85 วรรคสอง:

1. **การขายทอดตลาด:** เลขาธิการ ป.ป.ช. สามารถสั่งให้นำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาด หรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการได้ทันทีโดยไม่ต้องรอคดีสิ้นสุด
2. **การรายงาน:** เมื่อดำเนินการแล้วต้องรายงานให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ
3. **การคุ้มครองสิทธิ:** เงินที่ได้จากการขายทอดตลาดให้ยึดไว้แทนตัวทรัพย์สินนั้น หากภายหลังศาลสั่งไม่รับทรัพย์สิน รัฐต้องคืนเงินพร้อมดอกเบี้ย (ตามอัตราเงินฝากประจำ) ให้แก่เจ้าของ เพื่อยุยวผลกระทบจากการที่ทรัพย์สินถูกขายไป

ข้อที่ 26: ขอบเขตอำนาจศาลรัฐธรรมนูญในมาตรา 88

คำถาม: เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการสอบสวนกรณีการฝ่าฝืนมาตรา 144 ของรัฐธรรมนูญเสร็จสิ้นแล้ว เหตุใดกฎหมายถึงกำหนดให้ส่งเรื่องไปยัง "ศาลรัฐธรรมนูญ" แทนที่จะเป็นศาลฎีกา และศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งการอย่างไรในกรณีนี้?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตามมาตรา 88:

1. **เหตุผลทางรัฐธรรมนูญ:** การฝ่าฝืนมาตรา 144 (การแทรกแซงงบประมาณ) เป็นเรื่องของ "วินัยการเงินการคลัง" และ "สถานะของ สส./สว./คณะรัฐมนตรี" ซึ่งอยู่ในเขตอำนาจศาลรัฐธรรมนูญโดยตรง
2. **อำนาจศาล:** หากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าผิดจริง จะมีผลให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง และต้องรับผิดชอบในการคืนเงินงบประมาณที่ได้จัดสรรไปโดยมิชอบ
3. **ความเกี่ยวเนื่อง:** ป.ป.ช. ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานตรวจสอบข้อเท็จจริง (Fact-finder) เพื่อรวบรวมพยานหลักฐานส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยในทาง "รัฐธรรมนูญ" ส่วนคดีอาญาก็จะแยกดำเนินการไปตามมาตรา 77

ข้อที่ 27: การชดใช้ราคาแทนการริบทรัพย์สิน (มาตรา 84 วรรคสาม)

คำถาม: ในกรณีที่ศาลสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาชำระเงินแทนการริบทรัพย์สิน (Value-based Forfeiture) ตามมาตรา 84 แต่ผู้ถูกกล่าวหาไม่ชำระภายในกำหนด กฎหมายให้อำนาจ ป.ป.ช. ในการบังคับคดีอย่างไร?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตามมาตรา 84 วรรคสาม:

1. **สถานะเจ้าหน้าที่:** ให้ถือว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็น "เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษา"
2. **การบังคับคดี:** ป.ป.ช. มีอำนาจยึดหรืออายัดทรัพย์สินอื่นใดของผู้ถูกกล่าวหาเพื่อนำมาขายทอดตลาดชดเชยตามมูลค่าที่ศาลสั่ง โดยให้ประสานงานกับกรมบังคับคดีหรือดำเนินการเองตามระเบียบ
3. **เป้าหมาย:** เพื่อให้มั่นใจว่า "การทุจริตต้องไม่คุ้มค่า" (Crime doesn't pay) แม้จะยกย่ำทรัพย์สินที่ได้จากการโกงไปแล้ว ก็ต้องนำทรัพย์สินส่วนตัวมาใช้คืนจนครบมูลค่า

ข้อที่ 28: ความรับผิดชอบกรณีเจ้าหน้าที่ประมาทเลินเล่อจนคดีขาดอายุความ

คำถาม: พิจารณามาตรา 77 วรรคท้าย หากเกิดกรณีที่อัยการสูงสุดหรือ ป.ป.ช. ปลดปล่อยคดีขาดอายุความโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร กฎหมายกำหนดความรับผิดไว้เพียงวินัยหรือไม่ และมีมาตรการเร่งรัดอย่างไร?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตามมาตรา 77 วรรคท้าย:

1. **ความรับผิดทางวินัยและอาญา:** หากการปล่อยให้ขาดอายุความเกิดจาก "ความจงใจ" หรือ "ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง" เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบอาจถูกดำเนินการทั้งทางวินัยและทางอาญา (ฐานละเว้นการปฏิบัติหน้าที่)
2. **การตรวจสอบ:** คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรืออัยการสูงสุด (แล้วแต่กรณี) ต้องรายงานเหตุที่ทำให้คดีล่าช้าต่อผู้บังคับบัญชาหรือองค์กรตรวจสอบตามกฎหมาย
3. **เจตนารมณ์:** เพื่อป้องกันการ "เตะถ่วงคดี" เพื่อช่วยเหลือนักการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งเฉพาะ

ข้อที่ 29: การคุ้มครองพยานที่เป็น "เจ้าหน้าที่ของรัฐ" (มาตรา 88)

คำถาม: ในการตรวจสอบคดีงบประมาณตามมาตรา 88 เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ให้ข้อมูลมักมีความกังวลเรื่อง "ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน" กฎหมายหมวด 3 นี้ได้เชื่อมโยงการคุ้มครองไปถึงเรื่องนี้อย่างไร?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตามมาตรา 88 วรรคท้าย เชื่อมโยงมาตรา 131:

1. การคุ้มครองตำแหน่ง: นอกจากการคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตแล้ว ยังรวมถึงการคุ้มครอง "สถานะการทำงาน" ไม่ให้ถูกสั่งย้าย หรือถูกตั้งกรรมการสอบสวนโดยไม่เป็นธรรมจากการที่ออกมาให้ข้อมูลกับ ป.ป.ช.
2. การกันเป็นพยาน: หากเจ้าหน้าที่คนนั้นมีส่วนร่วมเล็กน้อย ป.ป.ช. อาจมีมติ "กันเป็นพยาน" ซึ่งจะทำให้บุคคลนั้นไม่ต้องรับโทษทั้งทางวินัยและอาญา เพื่อแลกกับข้อมูลสำคัญที่จะเอาผิดตัวการใหญ่ (Big Fish)

ข้อที่ 30: สรุปความสัมพันธ์ระหว่างมาตรา 77 และมาตรา 80 (การฟ้องคดีเอง)

คำถาม: จงสรุปเงื่อนไขที่ทำให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถ "ฟ้องคดีเอง" ได้โดยไม่ต้องอัยการสูงสุด มีกี่กรณีอะไรบ้าง?

เฉลยและคำอธิบาย:

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ฟ้องเองได้ใน 3 กรณีหลักตามหมวด 3:

1. กรณีหาข้อสรุปไม่ได้: เมื่อคณะทำงานร่วม (ป.ป.ช. + อัยการ) หาข้อยุติเกี่ยวกับความสมบูรณ์ของสำนวนไม่ได้ (มาตรา 77 วรรคสาม)
2. กรณีอัยการไม่ฟ้องตามกำหนด: เมื่ออัยการสูงสุดไม่ฟ้องภายใน 90 วัน หรือภายในเวลาที่ขยายออกไป (มาตรา 77 วรรคท้าย)
3. กรณี ป.ป.ช. ยืนยันให้ฟ้อง: ในกรณีที่อัยการเห็นควรไม่ฟ้อง แต่ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วยืนยันว่าควรฟ้อง ป.ป.ช. มีสิทธิตั้งสำนวนกลับมาฟ้องเอง หรือแต่งตั้งทนายความฟ้องแทน (มาตรา 80)

ข้อที่ 31: การอุทธรณ์กรณี ป.ป.ช. ฟ้องเอง (มาตรา 79 และ 80)

คำถาม: ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นโจทก์ยื่นฟ้องคดีเองตามมาตรา 80 หากศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ มีคำพิพากษา และ ป.ป.ช. ประสงค์จะ "อุทธรณ์" ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา กฎหมายกำหนดเงื่อนไขและอำนาจการตัดสินใจไว้อย่างไร?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตามมาตรา 79 และ 80:

1. อำนาจตัดสินใจ: การอุทธรณ์คำพิพากษาในกรณีที่ ป.ป.ช. ฟ้องเอง ให้เป็นไปตาม "มติของคณะกรรมการ ป.ป.ช." โดยไม่ต้องผ่านความเห็นชอบจากอัยการสูงสุด
2. การดำเนินการ: คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ช. หรือแต่งตั้งทนายความเพื่อดำเนินการยื่นอุทธรณ์และดำเนินคดีในชั้นอุทธรณ์ต่อไป
3. เจตนารมณ์: เพื่อให้ ป.ป.ช. มีความเป็นอิสระในการดำเนินคดีจนถึงที่สุดในกรณีที่ความเห็นทางกฎหมายไม่ตรงกับพนักงานอัยการตั้งแต่นั้น

ข้อที่ 32: การฟ้องคดีอาญาซ้อนกับคดีวินัยหรือจริยธรรม

คำถาม: หากผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองถูกกล่าวหาว่ามีความผิดทั้งทางอาญาและฝ่าฝืนจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามมาตรา 87 ป.ป.ช. ต้องแยกสำนวนส่งศาลอย่างไร และศาลใดมีอำนาจพิจารณาในแต่ละกรณี?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตามมาตรา 81 และ 87:

1. คดีอาญา: ส่งสำนวนให้อัยการสูงสุดเพื่อฟ้องต่อ "ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง" (เน้นการลงโทษทางอาญา คุก/ปรับ และการพ้นจากตำแหน่ง)
2. คดีจริยธรรมร้ายแรง: ส่งเรื่องโดยตรงต่อ "ศาลฎีกา" (เน้นการพิจารณาความเหมาะสมในการดำรงตำแหน่ง และมาตรฐานความประพฤติ)
3. ผลบังคับร่วมกัน: ทั้งสองกรณีหากศาลรับฟ้อง/รับคำร้อง ผู้ถูกกล่าวหาต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่เหมือนกัน และหากผิดจริงจะถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตลอดไปเหมือนกัน

ข้อที่ 33: การส่งคืนทรัพย์สินกรณีศาลยกฟ้อง (มาตรา 85 วรรคสาม)

คำถาม: หากทรัพย์สินที่ถูกยึดไว้ถูกขายทอดตลาดไปแล้วระหว่างคดี และต่อมาศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่า "ทรัพย์สินนั้นไม่เกี่ยวกับการกระทำความผิด" รัฐมีหน้าที่ต้องคืนสิ่งใดและมีวิธีการคำนวณเงินคืนอย่างไร?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตามมาตรา 85 วรรคสาม:

1. การคืนเงิน: ต้องคืนเงินที่ได้จากการขายทอดตลาด หรือราคาที่น่าไปใช้ประโยชน์
2. ค่าชดเชย: รัฐต้องจ่าย "ค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพ" ของทรัพย์สินนั้น (ถ้ามี)
3. ดอกเบี้ย: หากคืนเป็นเงิน ต้องจ่ายดอกเบี้ยในอัตรา "สูงสุดของเงินฝากประจำ" ของธนาคารออมสินนับแต่วันที่ยึดหรืออายัดจนถึงวันที่ส่งคืน เพื่อความเป็นธรรมแก่เจ้าของทรัพย์สินที่ต้องสูญเสียโอกาสในการใช้ทรัพย์สิน

ข้อที่ 34: บทบาทของ "พนักงานเจ้าหน้าที่" ในชั้นศาล (มาตรา 80)

คำถาม: ในกรณีที่ ป.ป.ช. มอบหมายให้ "พนักงานเจ้าหน้าที่" ดำเนินคดีแทนตามมาตรา 80 พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้นั้นมีอำนาจหน้าที่เหมือนกับใครในกระบวนการพิจารณาของศาล?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตามมาตรา 80 วรรคท้าย:

1. สถานะทางกฎหมาย: พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินคดีแทน ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่เสมือนหนึ่งเป็น "พนักงานอัยการ"
2. อำนาจในศาล: มีอำนาจในการนำสืบพยานหลักฐาน ชักถามพยาน คัดค้านพยานหลักฐานของจำเลย และแถลงการณ์ปิดคดี
3. เงื่อนไข: ต้องเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ซึ่งมักเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายหรือนักกฎหมายของสำนักงาน ป.ป.ช. เอง

ข้อที่ 35: จุดตัดเรื่องระยะเวลาการฟ้องคดี (Timeline มาตรา 77)

คำถาม: จงอธิบายความสำคัญของตัวเลข "15 วัน" และ "90 วัน" ที่ปรากฏในมาตรา 77 วรรคหนึ่งและวรรคสาม ว่าส่งผลต่อความล่าช้าหรือความรวดเร็วของคดีอย่างไร?

เฉลยและคำอธิบาย:

1. 15 วัน (การตั้งคณะทำงานร่วม): เมื่ออัยการแจ้งข้อไม่สมบูรณ์ ทั้งสองฝ่ายต้องรีบตั้งคณะทำงานร่วมภายใน 15 วัน เพื่อป้องกันการประวิงเวลา
2. 90 วัน (พิจารณาสำนวนครั้งแรก): อัยการต้องพิจารณาให้จบภายใน 90 วัน เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาได้รับความเป็นธรรมและไม่ถูกค้างคดียาวนานเกินไป
3. 90 วัน (คณะทำงานร่วมทำงาน): คณะทำงานร่วมมีเวลา 90 วันในการหาหลักฐานเพิ่ม หากเกินกำหนด ป.ป.ช. สามารถตั้งเรื่องกลับมาฟ้องเองได้ทันที

ข้อที่ 36: การ "พ้นจากตำแหน่ง" กับการเพิกถอนสิทธิ (มาตรา 81 วรรคสอง)

คำถาม: เหตุใดมาตรา 81 วรรคสอง จึงต้องระบุว่าผู้ที่ถูกศาลพิพากษาว่ามีความผิด จะต้องถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง "ตลอดไป" แม้จะเป็นการกระทำผิดเพียงครั้งเดียว?

เฉลยและคำอธิบาย:

1. เจตนารมณ์: เพื่อสร้างมาตรการ "ล้างบางทุจริต" ในวงการการเมืองไทย ตามหลักการของรัฐธรรมนูญฉบับปราบโกง
2. ความเด็ดขาด: การทุจริตหรือการฝ่าฝืนจริยธรรมร้ายแรงถือเป็นคุณลักษณะต้องห้ามที่ทำลายความเชื่อมั่นในระบบตัวแทนประชาชน
3. ผลกระทบ: คำว่า "ตลอดไป" หมายความว่าบุคคลนั้นจะไม่สามารถกลับเข้าสู่เส้นทางการเมืองจากการเลือกตั้งในทุกระดับได้อีกเลย (สส., สว., ท้องถิ่น) ซึ่งถือเป็นบทลงโทษสูงสุดที่นอกเหนือจากการจำคุก

◆ - หมวด 4 การดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

คำถามข้อที่ 1: การสั่งหยุดปฏิบัติหน้าที่ชั่วคราว

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. อยู่ระหว่างการไต่สวนเจ้าหน้าที่ของรัฐรายหนึ่ง หากคณะกรรมการเห็นว่าการให้ผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจะเกิดความเสียหายแก่ราชการ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการอย่างไร และหากภายหลังผลการไต่สวนพบว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูล จะต้องดำเนินการอย่างไรต่อไป?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตาม มาตรา 90 คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ผู้ถูกกล่าวหา สั่งให้ผู้นั้นหยุดปฏิบัติหน้าที่เป็นการชั่วคราว ได้ หากพิจารณาแล้วว่าการคงอยู่ในตำแหน่งต่อไปอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อรัฐ หรือเป็นอุปสรรคต่อการไต่สวน (เช่น เข้าไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือใช้อำนาจข่มขู่พยาน)

- ตัวอย่าง: นาย ก. ตำแหน่งผู้อำนวยการเขต ถูกไต่สวนเรื่องการรับสินบนโครงการก่อสร้าง คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่า นาย ก. อาจใช้อำนาจสั่งทำลายเอกสารการจัดซื้อจัดจ้าง จึงสั่งให้ผู้บังคับบัญชาสั่งให้นาย ก. หยุดปฏิบัติหน้าที่ทันที

- **กรณีไม่มีมูล:** หากผลการไต่สวนสิ้นสุดแล้วพบว่า นาย ก. บริสุทธิ์ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบโดยเร็ว เพื่อสั่งให้นาย ก. กลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ตามเดิม เพื่อคุ้มครองสิทธิและคืนความเป็นธรรมให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้นั้น

คำถามข้อที่ 2: ขั้นตอนการดำเนินการเมื่อ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิด

เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนแล้วมีมติว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ กฎหมายกำหนดให้ ป.ป.ช. ดำเนินการแยกส่วนความผิดทางอาญาและความผิดทางวินัยอย่างไร?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตาม มาตรา 91 เมื่อมีการชี้มูลความผิด ป.ป.ช. ต้องแยกการดำเนินการออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้:

1. **มูลความผิดทางอาญา (มาตรา 91 (1)):** ให้ส่งรายงาน สำนวนการไต่สวน และคำวินิจฉัยไปยัง อัยการสูงสุด ภายใน 30 วัน เพื่อให้อัยการสูงสุดพิจารณายื่นฟ้องคดีต่อศาลที่มีเขตอำนาจ
 2. **มูลความผิดทางวินัย (มาตรา 91 (2)):** ให้ส่งรายงานและคำวินิจฉัยไปยัง ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน ภายใน 30 วัน เพื่อให้ดำเนินการลงโทษทางวินัยตามมติของ ป.ป.ช.
- **ข้อสังเกต:** การส่งสำนวนนี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการดำเนินคดีอย่างเป็นทางการทั้งในศาลและในกระบวนการทางวินัยของหน่วยงาน

คำถามข้อที่ 3: กระบวนการฟ้องคดีอาญาโดยอัยการสูงสุด

เมื่ออัยการสูงสุดได้รับสำนวนคดีจาก ป.ป.ช. แล้ว อัยการสูงสุดมีกรอบระยะเวลาในการพิจารณาอย่างไร และหากมีความเห็นต่างกันระหว่าง ป.ป.ช. กับอัยการสูงสุด กฎหมายมีทางออกอย่างไร?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตาม มาตรา 93 และ มาตรา 94:

- **กรอบเวลา:** อัยการสูงสุดต้องพิจารณาฟ้องคดีภายใน **180 วัน** นับแต่วันที่ได้รับสำนวน
- **กรณีความเห็นต่าง:** หากอัยการสูงสุดเห็นว่าสำนวนยังไม่สมบูรณ์หรือไม่ควรฟ้อง และ ป.ป.ช. ยืนยันตามเดิมจนหาข้อยุติไม่ได้ ให้ตั้ง **คณะกรรมการร่วม** เพื่อพิจารณาข้อไม่สมบูรณ์นั้น
- **สิทธิการฟ้องเอง:** หากอัยการสูงสุดมีมติไม่ฟ้อง คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจตามกฎหมายที่จะ **ฟ้องคดีต่อศาลเอง ได้** (มาตรา 94 วรรคสอง) เพื่อให้มั่นใจว่าคดีทุจริตจะไม่ถูกระงับเพียงเพราะดุลพินิจของอัยการ

คำถามข้อที่ 4: มาตรฐานการลงโทษทางวินัยตามมติ ป.ป.ช.

ผู้บังคับบัญชาที่ได้รับเรื่องจาก ป.ป.ช. ให้ลงโทษวินัยเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีอิสระในการกำหนดบทลงโทษเองหรือไม่ และต้องดำเนินการภายในกำหนดระยะเวลาเท่าใด?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตาม มาตรา 98 เมื่อได้รับสำนวนจาก ป.ป.ช. ให้ผู้บังคับบัญชาถือว่าสำนวนของ ป.ป.ช. คือ สำนวนการสอบสวนทางวินัย ของหน่วยงานนั่นเอง โดย "ไม่ต้อง" ตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยซ้ำซ้อนอีก

- **ระยะเวลา:** ต้องพิจารณาสั่งลงโทษภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่อง
- **ตัวอย่าง:** หาก ป.ป.ช. มีมติว่าความผิดร้ายแรงถึงขั้น "ไล่ออก" ผู้บังคับบัญชาต้องสั่งไล่ออกตามมตินั้น จะไปเปลี่ยนเป็น "ภาคทัณฑ์" เองไม่ได้ เว้นแต่จะมีเหตุผลตามมาตรา 99 (พยานหลักฐานใหม่)

คำถามข้อที่ 5: การขอให้ ป.ป.ช. ทบทวนมติ (พยานหลักฐานใหม่)

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาได้รับมติจาก ป.ป.ช. ให้ลงโทษเจ้าหน้าที่ แต่ผู้บังคับบัญชาพบหลักฐานใหม่ที่แสดงว่าผู้นั้นไม่ได้กระทำความผิด ผู้บังคับบัญชาสามารถทำอะไรได้บ้าง?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตาม มาตรา 99 หากมี พยานหลักฐานใหม่ อันแสดงได้ว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำความผิด หรือกระทำความผิดในฐานที่แตกต่างจากที่ถูกกล่าวหา ให้ผู้บังคับบัญชามีหนังสือพร้อมหลักฐานส่งถึงคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อขอให้ พิจารณาทบทวนมตินั้นได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่อง

- **ความสำคัญ:** เป็นกลไก Check and Balance เพื่อป้องกันความผิดพลาดในกรณีที่มีหลักฐานสำคัญปรากฏขึ้นภายหลังการไต่สวนของ ป.ป.ช. สิ้นสุดลง เพื่อให้เกิดความยุติธรรมสูงสุด

คำถามข้อที่ 6: สิทธิของผู้ถูกลงโทษในการฟ้องศาลปกครอง

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกสั่งลงโทษทางวินัยตามมติของ ป.ป.ช. มีสิทธิในการโต้แย้งคำสั่งนั้นอย่างไร และต้องดำเนินการภายในเงื่อนไขใด?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตาม มาตรา 101 ผู้ซึ่งถูกลงโทษทางวินัยตามมติของ ป.ป.ช. มีสิทธิฟ้องคดีต่อ ศาลปกครอง เพื่อเพิกถอนคำสั่งหรือเยียวยาความเสียหายได้

- **เงื่อนไข:** ต้องฟ้องภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ถูกลงโทษ
- **ข้อยกเว้นพิเศษ:** กฎหมายระบุว่า "ไม่ต้องอุทธรณ์ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคล" หมายความว่าปกติถ้าข้าราชการถูกลงโทษต้องไปอุทธรณ์ต่อ ก.พ. หรือ คณะกรรมการวินัยก่อน แต่ถ้าเป็นมติจาก ป.ป.ช. ให้ข้ามขั้นตอนนั้นไปฟ้องศาลปกครองได้เลย เพื่อความรวดเร็ว

คำถามข้อที่ 7: กรณีผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งไปก่อน ป.ป.ช. มีมติ

หากข้าราชการรายหนึ่งถูกตั้งกรรมการไต่สวนโดย ป.ป.ช. แต่ในระหว่างการไต่สวนข้าราชการผู้นั้นได้เกษียณอายุราชการหรือลาออกไปก่อน คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังมีอำนาจชี้มูลความผิดทางวินัยได้หรือไม่ และมีผลอย่างไร?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตาม มาตรา 98 วรรคสาม กฎหมายระบุไว้อย่างชัดเจนว่า การดำเนินการทางวินัยตามมติ ป.ป.ช. นั้น ไม่ว่าผู้ถูกกล่าวหาจะพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปก่อนหรือหลังที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติวินิจฉัยมูลความผิด ให้ถือว่า ป.ป.ช. ยังมีอำนาจดำเนินการต่อไปได้

- **ผลทางกฎหมาย:** เพื่อป้องกันการ "ลาออกเพื่อหนีความผิด" กฎหมายจึงให้อำนาจ ป.ป.ช. ชี้มูลย้อนหลังได้ และให้ถือว่าวันที่พ้นจากตำแหน่งนั้นเป็นวันที่มีมติ เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษ (เช่น ไล่ออก/ปลดออก) ซึ่งจะมีผลต่อการกระจายบำเหน็จบำนาญตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการด้วย

- ตัวอย่าง: นาย ข. ลาออกไปแล้ว 1 ปี ป.ป.ช. เพิ่งชี้มูลความผิดวินัยร้ายแรง หน่วยงานต้นสังกัดต้องออกคำสั่งลงโทษย้อนหลังเสมือนว่าเขายังอยู่ในตำแหน่ง เพื่อดำเนินการตัดสิทธิประโยชน์ต่างๆ

คำถามข้อที่ 8: มาตรการบังคับเมื่อผู้บังคับบัญชาละเลยไม่ลงโทษ

หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งมติให้ผู้บังคับบัญชาลงโทษวินัยเจ้าหน้าที่คนหนึ่ง แต่ผู้บังคับบัญชาคนนั้นกลับเพิกเฉย ไม่ดำเนินการภายในเวลาที่กำหนดโดยไม่มีเหตุอันสมควร กฎหมายกำหนดโทษสำหรับผู้บังคับบัญชาไว้อย่างไร?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตาม มาตรา 100 กำหนดบทลงโทษที่รุนแรงมากสำหรับผู้บังคับบัญชาที่ "เกียจคร้าน" หรือช่วยเหลือกัน โดยระบุว่า:

- ให้ถือว่าผู้บังคับบัญชาผู้นั้น "จงใจปฏิบัติหน้าที่ขัดต่อกฎหมาย หรือกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง" ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานนั้นๆ
- **ความสำคัญ:** ข้อนี้เป็นไม้ตายที่ทำให้มติ ป.ป.ช. มีศักดิ์สิทธิ์ เพราะหากหัวหน้าไม่ลงโทษลูกน้อง หัวหน้าจะมีความผิดวินัยร้ายแรง (โทษคือปลดออกหรือไล่ออก) เสียเอง

คำถามข้อที่ 9: บทบาทของนายกรัฐมนตรีในการตรวจสอบความถูกต้อง

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าการดำเนินการทางวินัยของหน่วยงานรัฐแห่งหนึ่ง "ไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม" ป.ป.ช. มีสิทธิยกระดับเรื่องนี้ไปที่ใคร และบุคคลนั้นมีอำนาจสั่งการอย่างไร?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตาม มาตรา 100 วรรคสอง หาก ป.ป.ช. พบว่าการลงโทษไม่เป็นไปตามมาตรฐาน หรือมีการประวิงเวลา ให้เสนอความเห็นไปยัง นายกรัฐมนตรี

- **อำนาจนายกฯ:** นายกรัฐมนตรีมีอำนาจ **สั่งการตามที่เห็นสมควร** เพื่อให้การดำเนินการถูกต้องและเหมาะสม
- **กรณีรัฐวิสาหกิจ:** หากเป็นรัฐวิสาหกิจ ป.ป.ช. อาจขอให้คณะกรรมการบริหารรัฐวิสาหกิจนั้นๆ พิจารณาดำเนินการให้ถูกต้องได้
- **ตัวอย่าง:** ป.ป.ช. ชี้มูลไล่ออก แต่หน่วยงานสั่งแค่ลดขั้นเงินเดือน นายกฯ สามารถใช้อำนาจนี้สั่งกำชับหรือให้ทบทวนเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายได้

คำถามข้อที่ 10: ข้อยกเว้นสำหรับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม (ศาล/อัยการ)

การดำเนินการทางวินัยกับข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือข้าราชการอัยการ มีความแตกต่างจากข้าราชการพลเรือนทั่วไปอย่างไรตามมาตรา 98 และ 100?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตาม มาตรา 98 วรรคสอง และ มาตรา 100 วรรคสอง (ตอนท้าย) กฎหมายให้เกียรติในความเป็นอิสระของฝ่ายตุลาการและอัยการ:

- **การชี้มูล:** เมื่อ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดวินัยของศาลหรืออัยการ แทนที่จะส่งให้ผู้บังคับบัญชาโดยตรงเหมือนข้าราชการทั่วไป ให้ส่งเรื่องไปที่ **ประธานกรรมการตุลาการศาล (ก.ต./ก.ศป.) หรือประธานกรรมการอัยการ (ก.อ.)** แล้วแต่กรณี

- **การดำเนินการ:** ให้ประธานกรรมการเหล่านั้นแจ้งผลการพิจารณาทางวินัยกลับให้ ป.ป.ช. ทราบภายใน 15 วันหลังจากพิจารณาเสร็จ
- **เหตุผล:** เพื่อรักษาหลักความเป็นอิสระของฝ่ายตุลาการตามรัฐธรรมนูญ ไม่ให้องค์กรอิสระเข้าไปแทรกแซง การพิจารณาโทษได้โดยตรง 100% แต่ต้องผ่านบอร์ดวินัยของทางศาล/อัยการเอง

คำถามข้อที่ 11: ระยะเวลาการไต่สวนวินัยของ ป.ป.ช. หลังสั่งหยุดปฏิบัติหน้าที่

เมื่อผู้บังคับบัญชาสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ "หยุดปฏิบัติหน้าที่ชั่วคราว" ตามคำสั่ง ป.ป.ช. แล้ว กฎหมายกำหนดให้ ป.ป.ช. ต้องไต่สวนให้เสร็จภายในกี่เดือน และหากทำไม่เสร็จจะเกิดอะไรขึ้น?

เฉลยและคำอธิบาย:

อ้างอิงจาก รูปภาพหน้า 2 (มาตรา 90 วรรคสอง):

- **กรอบเวลา:** คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องพิจารณาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน **6 เดือน** นับแต่วันที่แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบ
- **หากไม่เสร็จ:** เมื่อพ้นกำหนด 6 เดือนแล้ว ป.ป.ช. ยังวินิจฉัยไม่เสร็จ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. **แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาสั่งให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นกลับเข้าปฏิบัติงานตามเดิม**
- **เป้าหมาย:** เพื่อไม่ให้เป็นการละเมิดสิทธิของเจ้าหน้าที่เกินสมควร เพราะการสั่งหยุดปฏิบัติหน้าที่โดยไม่มีกำหนดอาจทำให้เขาเสียโอกาสในความก้าวหน้าทั้งที่ยังไม่มีคำตัดสิน

คำถามข้อที่ 12: การมีส่วนร่วมของ ป.ป.ช. ในคดีศาลปกครอง

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้ถูกลงโทษนำคดีไปฟ้องศาลปกครองเพื่อขอให้เพิกถอนคำสั่งลงโทษวินัย คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีบทบาทอย่างไรในคดีนั้น?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตาม รูปภาพหน้า 6 (มาตรา 101 วรรคสอง):

- หากผู้ถูกลงโทษฟ้องศาลปกครองโดยมิได้ฟ้องคณะกรรมการ ป.ป.ช. (ฟ้องแค่หน่วยงานที่ออกคำสั่งลงโทษ) กฎหมายกำหนดให้ **ศาลปกครองต้องแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ**
- **สิทธิของ ป.ป.ช.:** คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีสิทธิขอเข้ามาเป็นคู่กรณีในคดีด้วยได้
- **เหตุผล:** เนื่องจากคำสั่งลงโทษวินัยนั้นออกโดยอาศัย "ฐานความผิด" ที่ ป.ป.ช. เป็นคนชี้มูล ป.ป.ช. จึงเป็นผู้ที่กุมหลักฐานและเหตุผลในการชี้มูลไว้มากที่สุด การเข้าไปเป็นคู่กรณีจะช่วยให้ศาลได้รับข้อมูลที่ครบถ้วนในการพิจารณาว่าคดีนั้นชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

คำถามข้อที่ 13: การฟ้องคดีอาญากรณีผู้ถูกกล่าวหา คือ "อัยการสูงสุด"

โดยปกติ ป.ป.ช. ต้องส่งสำนวนให้อัยการสูงสุดเป็นผู้ฟ้องคดี แต่หากผู้ถูกกล่าวหาว่าทุจริตคือตัว "อัยการสูงสุด" เสียเอง ในขณะกระทำความผิดหรือในขณะถูกกล่าวหา ใครคือผู้มีอำนาจฟ้องคดีต่อศาล?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตาม มาตรา 95 (ภาพที่ 3) กฎหมายบัญญัติข้อยกเว้นไว้เพื่อป้องกันการขัดกันของผลประโยชน์ (Conflict of Interest) ว่า:

- หากผู้ถูกกล่าวหาเป็น **อัยการสูงสุด** ให้ **ประธานกรรมการ ป.ป.ช.** มีอำนาจฟ้องเอง หรือยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเอง
- **เหตุผล:** เพื่อความเป็นธรรมและโปร่งใส เพราะอัยการสูงสุดไม่สามารถสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องตนเองได้ตามหลักการพื้นฐานของกระบวนการยุติธรรม

คำถามข้อที่ 14: หน้าที่ของผู้ถูกกล่าวหาเมื่ออัยการสูงสุดมีมติสั่งฟ้อง

เมื่ออัยการสูงสุดพิจารณาสำนวนจาก ป.ป.ช. แล้วมีคำสั่ง "ฟ้อง" กฎหมายกำหนดขั้นตอนให้ ป.ป.ช. และผู้ถูกกล่าวหาต้องปฏิบัติอย่างไรเพื่อให้กระบวนการในศาลเริ่มต้นขึ้น?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตาม มาตรา 92 (ภาพที่ 2):

1. คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้อง **แจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาไปรายงานตัว** ต่ออัยการสูงสุดตามวันเวลาที่กำหนด
2. **หากไม่ไปตามนัด:** หากผู้ถูกกล่าวหาจงใจไม่มารายงานตัว ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตาม **มาตรา 34** (คือการขออนุมัติศาลออกหมายจับ) เพื่อนำตัวมาส่งให้อัยการสูงสุดฟ้องศาลต่อไป
- **ตัวอย่าง:** นาย ค. ถูกชี้มูลทุจริต อัยการสั่งฟ้องแต่นาย ค. พยายามหลบเลี่ยงไม่ไปศาล ป.ป.ช. มีหน้าที่จับตัวมาส่งฟ้องทันที

คำถามข้อที่ 15: สิทธิในการอุทธรณ์/ฎีกา ของอัยการสูงสุดในคดีทุจริต

ในคดีอาญาที่อัยการสูงสุดเป็นโจทก์ฟ้องตามสำนวน ป.ป.ช. หากศาลชั้นต้นมีคำพิพากษายกฟ้อง แต่อัยการสูงสุดเห็นว่าไม่ควรอุทธรณ์หรือฎีกา อัยการสูงสุดสามารถตัดสินใจลำพังได้หรือไม่?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตาม มาตรา 94 วรรคหนึ่ง (ภาพที่ 3):

- อัยการสูงสุดจะไม่อุทธรณ์หรือฎีกา ต้องแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบก่อน
- **กรณีความเห็นต่าง:** หาก ป.ป.ช. เห็นว่าควรสู้คดีต่อ แต่อัยการสูงสุดยืนยันไม่สู้ กฎหมายให้อัยการสูงสุดพิจารณาดำเนินการต่อโดยคำนึงถึงความเป็นธรรมและประโยชน์ของประเทศเป็นสำคัญ และต้องชี้แจงเหตุผลให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปด้วย
- **ความสำคัญ:** เป็นการสร้างระบบตรวจสอบคำสั่งไม่อุทธรณ์ เพื่อป้องกันการช่วยเหลือกันในชั้นท้ายของคดี

คำถามข้อที่ 16: การมอบหมายงานของ "เลขาธิการ ป.ป.ช." ในการส่งสำนวน

ในการส่งสำนวนการไต่สวนเพื่อดำเนินคดีวินัยหรืออาญา กฎหมายอนุญาตให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือประธานกรรมการ มอบหมายให้ใครดำเนินการแทนได้บ้าง และเพื่อวัตถุประสงค์ใด?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตาม มาตรา 91 วรรคท้าย (ภาพที่ 4):

- คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือประธานกรรมการ อาจมอบหมายให้ เลขาธิการ (ป.ป.ช.) หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้ดำเนินการแทนในการส่งสำนวนได้
- **เหตุผล:** เพื่อความคล่องตัวในทางปฏิบัติ (Administrative efficiency) เนื่องจากการส่งสำนวนในแต่ละปีมีจำนวนมาก จึงไม่จำเป็นต้องให้กรรมการทั้งคณะเดินทางไปส่งด้วยตนเอง แต่ผลของสำนวนยังคงผูกพันมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เช่นเดิม

คำถามข้อที่ 17: กระบวนการสำหรับเจ้าหน้าที่ที่ "ไม่มีกฎหมายวินัย" บังคับใช้

หากผู้ถูกกล่าวหาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานที่ ไม่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัย รองรับ (เช่น องค์การเฉพาะบางแห่ง) เมื่อ ป.ป.ช. ชี้มูลว่ามีความผิดในเรื่องที่ถูกกล่าวหาแล้ว ป.ป.ช. ต้องดำเนินการอย่างไร?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตาม มาตรา 98 วรรคสี่ (ภาพที่ 4):

- ให้ส่งสำนวนการไต่สวนไปยัง ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน เพื่อดำเนินการ ตามหน้าที่และอำนาจ ต่อไป
- **ความหมาย:** แม้ไม่มีระเบียบวินัยชัดเจนเหมือนข้าราชการพลเรือน แต่ผู้ที่มีอำนาจแต่งตั้ง (เช่น บอร์ดบริหาร หรือรัฐมนตรีเจ้าสังกัด) ยังคงมีหน้าที่ต้องดำเนินการ "ถอดถอน" หรือลงโทษตามสัญญาจ้างหรือกฎหมาย จัดตั้งหน่วยงานนั้นๆ เพื่อไม่ให้เกิดช่องว่างในการลงโทษ

คำถามข้อที่ 18: การฟ้องคดีอาญากรณีบุคคลในอำนาจศาลทหาร

หากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทุจริตเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจ ศาลทหาร กระบวนการส่งฟ้องจะมีความแตกต่างจากการส่งฟ้องศาลอาญาทั่วไปอย่างไร?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตาม มาตรา 96 (ภาพที่ 3):

- ให้ส่งสำนวนให้อัยการสูงสุดดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลทหาร โดยให้ อัยการทหาร (ตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหาร) เป็นผู้มีอำนาจฟ้อง หรืออัยการสูงสุดจะมอบหมายให้อัยการทหารเป็นผู้ฟ้องแทนก็ได้
- **เป้าหมาย:** เพื่อให้สอดคล้องกับเขตอำนาจศาล แต่ยังคงมาตรฐานการไต่สวนเดียวกับ ป.ป.ช. โดยอัยการสูงสุดยังคงเป็นหลักในการกำกับดูแลสำนวน

คำถามข้อที่ 19: ความผูกพันของมติ ป.ป.ช. ต่อการพิจารณาทางวินัย (Res Judicata)

หากผู้บังคับบัญชาได้รับมติจาก ป.ป.ช. ให้ลงโทษวินัยเจ้าหน้าที่ แต่ในขณะนั้นหน่วยงานต้นสังกัดได้เคยตั้งกรรมการสอบสวนเองแล้วและมีมติ "ยกคำร้อง" ไปก่อนหน้า ผู้บังคับบัญชาจะอ้างมติเดิมของหน่วยงานเพื่อไม่ลงโทษตามมติ ป.ป.ช. ได้หรือไม่?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตาม มาตรา 98 ผู้บังคับบัญชา "ไม่สามารถ" อ้างมติเดิมของหน่วยงานเพื่อปฏิเสธมติของ ป.ป.ช. ได้

- **เหตุผล:** กฎหมายกำหนดให้รายงาน สำนวน และคำวินิจฉัยของ ป.ป.ช. เป็น "สำนวนการสอบสวนทางวินัย" ของหน่วยงานนั้นโดยตรง และให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาลงโทษตามฐานความผิดที่ ป.ป.ช. ชี้มูลมาทันที
- **หลักกฎหมาย:** มติของ ป.ป.ช. ในเรื่องการทุจริตมีศักดิ์เหนือกว่าผลการสอบสวนภายในของหน่วยงาน เพื่อป้องกันการช่วยเหลือกันเองภายใน (Internal bias) ดังนั้นผู้บังคับบัญชาต้องยึดตาม ป.ป.ช. เว้นแต่จะใช้ช่องทางตามมาตรา 99 (เสนอหลักฐานใหม่) เท่านั้น

คำถามข้อที่ 20: ผลกระทบของคำพิพากษาศาลอาญาต่อการลงโทษทางวินัย

ในกรณีที่ศาลอาญามีคำพิพากษา "ยกฟ้อง" เจ้าหน้าที่ของรัฐรายหนึ่งเพราะพยานหลักฐานไม่เพียงพอในทางอาญา (Beyond a reasonable doubt) ผู้บังคับบัญชาสามารถนำคำพิพากษานี้มาใช้เป็นเหตุเพื่อยกเลิกคำสั่งลงโทษทางวินัยที่ออกตามมติ ป.ป.ช. ได้หรือไม่?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตามหลักการใน มาตรา 91 และ 98 การดำเนินการทางวินัยและอาญา "แยกต่างหากจากกัน"

- **คำอธิบาย:** มาตรฐานการพิสูจน์ในคดีอาญาต้อง "ปราศจากข้อสงสัยอันสมควร" แต่การลงโทษทางวินัยใช้มาตรฐาน "พยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือ" (Preponderance of evidence)
- **ตัวอย่าง:** แม้ศาลจะยกฟ้องในคดีอาญาเพราะหลักฐานการรับเงินไม่ชัดเจนพอที่จะติดคุก แต่ในทางวินัย หากพบว่าเจ้าหน้าที่พบคู่สัญญานอกเวลาและมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ก็ยังถือว่ามีความผิดวินัยตามมติ ป.ป.ช. ได้ คำพิพากษาศาลอาญาที่ยกฟ้องจึงไม่ได้มีผลลบล้างโทษทางวินัยโดยอัตโนมัติ

คำถามข้อที่ 21: อายุความในการลงโทษทางวินัยตามมติ ป.ป.ช.

หากเจ้าหน้าที่กระทำความผิดผ่านมาแล้วหลายปีจนเกือบจะหมดอายุความตามกฎหมายระเบียบข้าราชการพลเรือน (เช่น เกิน 3 ปีนับแต่พ้นจากราชการ) คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังมีอำนาจชี้มูลเพื่อให้ลงโทษวินัยได้หรือไม่?

เฉลยและคำอธิบาย:

ตาม มาตรา 98 วรรคสาม และแนวคำวินิจฉัยที่เกี่ยวข้อง:

- **เมื่อ ป.ป.ช. รับเรื่องไว้ไตสวนแล้ว "อายุความทางวินัยตามกฎหมายปกติจะถูกระงับไว้"** และให้ถือตามอายุความในส่วนของ ป.ป.ช. แทน
- **สาระสำคัญ:** กฎหมาย ป.ป.ช. ต้องการปิดช่องโหว่กรณีที่การไตสวนเรื่องทุจริตซึ่งมีความซับซ้อนต้องใช้เวลา หากรอจนหมดอายุความปกติเจ้าหน้าที่จะลอยนวล ดังนั้นตราบไต่ที่ ป.ป.ช. ยังไตสวนอยู่และมีมติออกมา ผู้บังคับบัญชายังคงมีหน้าที่ต้องสั่งลงโทษตามมตินั้น แม้จะพ้นกำหนดเวลาตามกฎหมายปกติไปแล้วก็ตาม

คำถามข้อที่ 22: การคุ้มครองพยานหรือ "ผู้ให้ข้อมูล" ในการดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในขั้นตอนการไตสวนตามหมวด 4 หากมีเจ้าหน้าที่ของรัฐรายอื่นในหน่วยงานเดียวกันให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อ ป.ป.ช. จนสามารถชี้มูลความผิดผู้บังคับบัญชาได้ กฎหมายในหมวดนี้มีการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ผู้ให้ข้อมูลอย่างไร?

เฉลยและคำอธิบาย: